

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра аудиту, державного фінансового контролю та аналізу

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА (ДИПЛОМНА) РОБОТА

на тему: Аудит і аналіз наявності та руху основних засобів
виробничого підприємства
(за матеріалами товариства з обмеженою відповідальністю
«Роберт Бош Лтд»)

Здобувача вищої освіти другого
(магістерського) рівня

II курсу, групи ОМА-21-3

спеціальності 071 «Облік і оподаткування»; освітня програма
«Державний аудит; судово-економічна експертиза у фінансових розслідуваннях»

підпис здобувача вищої освіти

Бережнovoї Яни

Валентинівни

Ім'я та прізвище здобувача
вищої освіти

Науковий керівник

Лісовий А.В., д.е.н.,
професор

Гарант освітньо-
професійної програми

Лісовий А.В., д.е.н.,
професор

Допущено до захисту за рішенням кафедри аудиту, державного фінансового контролю та аналізу протокол від «25» 01 2023 № 6/2

Завідувач кафедри

Лісовий А.В., д.е.н.,
професор

Ірпінь – 2023

Регистрація № 13 25.08.23 Мороз
(дата) (підпис відповідальної особи)

Результати перевірки до захисту 25.08.2023 Я
(до захисту, (дата) (підпис)
на доопрацювання)

Результат захисту 74/4/С 08.09.23 [підпис]
(оцінка) (дата) (підпис)

Голова комісії: [підпис] Субаров О.І.
(підпис) (ініціали, ПІБ)

Члени комісії: [підпис] Лісовий А.В.
(підпис) (ініціали, ПІБ)

[підпис] Гонимасюк О.В.
(підпис) (ініціали, ПІБ)

[підпис] Родчук О.І.
(підпис) (ініціали, ПІБ)

БЛАНК ОЦІНЮВАННЯ ВИПУСКНОЇ РОБОТИ

Об'єкти контролю	Діапазон оцінки в балах	Фактична кількість балів	Примітки	Дата, ПІБ
ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ КЕРІВНИКОМ ТА РЕЦЕНЗЕНТОМ				
1. Зміст випускної роботи (якість теоретичного матеріалу, його зв'язок з практичним, вміння представляти матеріал в логічній послідовності, наявність висновків та пропозицій)	від 0 до 30	28		
2. Дотримання вимог щодо оформлення	від 0 до 10	9		
3. Вчасне виконання роботи на всіх етапах у встановлені кафедрою терміни	від 0 до 5	5		
4. Рецензент	від 0 до 5	5		
РАЗОМ БАЛІВ	від 0 до 50	47		

ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ КОМІСІЄЮ ПО ЗАХИСТУ				
1. Доповідь	від 0 до 10	10		
2. Роздатковий матеріал	від 0 до 5	5		
3. Знання теоретичного та практичного матеріалу, вміння відповідати на запитання	від 0 до 25	12		
4. Апробація	від 0 до 10	7		
РАЗОМ БАЛІВ	від 0 до 50	34		
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	від 0 до 100	74		

ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	Дата	П.І.П.: голови, членів комісії, секретаря, (підпис)
74	C	4	08.02.23	

ПРАВИЛА ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНОК ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ ЄКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
80-89	B	4 (добре)
70-79	C	
60-69	D	3 (задовільно)
50-59	E	
35-49	EX	2 (незадовільно)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	2
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ АУДИТУ НАЯВНОСТІ ТА РУХУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ВИРОБНИЧИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	5
1.1. Економічна сутність основних засобів, особливості аудиту та аналізу їх наявності та руху	5
1.2. Загальна характеристика діяльності ТОВ «Роберт Бош ЛТД» ...	15
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ НАЯВНОСТІ ТА РУХУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТОВ «РОБЕРТ БОШ ЛТД»	23
2.1. Оцінка стану бухгалтерського обліку основних засобів ТОВ «Роберт Бош ЛТД».....	23
2.2. Аналіз механізму організації аудиту наявності та руху основних засобів ТОВ «Роберт Бош ЛТД»	31
2.3. Аналіз основних засобів ТОВ «Роберт Бош ЛТД»	39
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ АУДИТУ І АНАЛІЗУ НАЯВНОСТІ ТА РУХУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТОВ «РОБЕРТ БОШ ЛТД»..	47
ВИСНОВКИ.....	55
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	60
ДОДАТКИ	Error! Bookmark not defined.

ВСТУП

Актуальність теми. Основні засоби використовуються тривалий час і їх вартість може істотно вплинути на показники фінансового стану підприємства. Проте через інфляційні процеси та зношеність їх балансова та реальна вартість, як правило, не збігаються. Тому постійний аудит наявності та руху основних засобів дозволяє організаціям контролювати обладнання та транспортні засоби, оцінювати їх стан і підтримувати їх у належному робочому стані. Таким чином, він мінімізує втрату окремих об'єктів активів, збої обладнання та час простою — і покращує життєву вартість активу. Чим краще та ефективніше компанія здійснює аудит основних засобів, тим більша перспектива максимізації вартості цих інвестицій. Без належного аудиту основних засобів підприємство може зіткнутися з: незапланованим простоєм, несправностями обладнання, втрачанням об'єкту основних засобів, невідповідністю нормативним стандартам тощо. Тому питання аудиту і аналізу наявності та руху основних засобів виробничого підприємства є досить актуальним на сьогодні.

Інформаційна основа роботи: дослідження останніх джерел і публікацій свідчить, що бухгалтерський облік, аудит та аналіз основних засобів є однією з актуальних тем наукових досліджень, особливо у контексті управління та аудиту основних засобів підприємствами. У сучасній вітчизняній літературі багато авторів досліджували питання, що стосуються основних засобів. Зокрема, значний внесок у розвиток даної теми зробили: Бабяк Н. Д. [2], Бутинець Ф.Ф. [5; 6], Гавриловський О.С. [11], Гордієнко Н. І., Харламова О. В., Мізік Ю. І., Конопліна О. О. [13], Гуцаленко Л. В., Гловюк А.С. [16], Жидан Т.А., Лозова Н.В. [19], Клюха Н. В. [25], Кудлаєва Н. В. [28], Макаренко А.П., Шама М.В. [30], Лишиленко О. В. [37], Томчук В.В., Лесік Є.С. [52], Якименко В. О. [59] та інші.

Метою дослідження є узагальнення та подальший розвиток теоретичних аспектів щодо аудиту та аналізу наявності та руху основних

засобів підприємства, а також розробка практичних методів з даного питання на ТОВ «Роберт Бош ЛТД».

Для досягнення поставленої мети в роботі будуть вирішені наступні **завдання**:

- розкрити економічну сутність основних засобів, особливості аудиту та аналізу їх наявності та руху;
- надати загальну характеристику діяльності ТОВ «Роберт Бош ЛТД»;
- провести оцінку стану бухгалтерського обліку основних засобів ТОВ «Роберт Бош ЛТД»;
- здійснити аналіз механізму організації аудиту наявності та руху основних засобів ТОВ «Роберт Бош ЛТД»;
- проаналізувати основні засоби ТОВ «Роберт Бош ЛТД»;
- визначити шляхи удосконалення аудиту і аналізу наявності та руху основних засобів ТОВ «Роберт Бош ЛТД».

Базою дослідження є Товариство з обмеженою відповідальністю «Роберт Бош ЛТД».

Об'єктом дослідження є фінансово-господарська діяльність ТОВ «Роберт Бош ЛТД».

Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти процесу аудиту та аналізу наявності та руху основних засобів ТОВ «Роберт Бош ЛТД».

Методи дослідження. Для розв'язання визначених завдань і досягнення мети дипломної роботи застосовано комплекс взаємодоповнюючих методів загальнонаукових і спеціальних методів дослідження:

- методи систематизації і використання інформаційного матеріалу (аналіз, абстрагування, синтез, індукція і дедукція, теоретичного узагальнення, класифікації) – під час дослідження процесу аудиту та аналізу наявності та руху основних засобів; розкриття економічної сутності основних засобів.
- метод опитування, метод огляду документів – під час ознайомлення зі структурою і органами управління підприємства, аналізу механізму організації аудиту наявності та руху основних засобів ТОВ «Роберт Бош ЛТД»;

- метод причинно-наслідкового аналізу – під час оцінки стану бухгалтерського обліку основних засобів ТОВ «Роберт Бош ЛТД»;
- графічний метод – для ілюстрації аналітичних положень і висновків дипломної роботи.

Джерелами інформації роботи є законодавча база України, річні звіти підприємства, нормативні розрахунки, бухгалтерська і статистична звітність ТОВ «Роберт Бош ЛТД», літературні джерела вітчизняних авторів з питань обліку, аудиту та аналізу основних засобів підприємства, періодичні видання.

Наукова новизна роботи полягає у систематизації та обґрунтуванні теоретичних аспектів робочої документації аудиту основних засобів. Вперше запропоновано додатково вести автоматизовані каталоги баз даних поточного аудиту наявності та руху основних засобів з метою оперативного контролю на підприємстві.

Практична значущість одержаних результатів полягає в розробці ряду рекомендацій щодо вдосконалення процесу організації аудиту амортизації основних засобів з метою підвищення оптимізації витрат досліджуваного підприємства.

Структура дипломної роботи. Дипломна робота включає вступ, 3 розділи, висновки, список використаної літератури, додатки. Обсяг роботи – 66 сторінок. Містить 33 таблиці, 12 **рисунки**, список використаних джерел – 61 найменування та 5 додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ АУДИТУ НАЯВНОСТІ ТА РУХУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ВИРОБНИЧИХ ПІДПРИЄМСТВ

1.1. Економічна сутність основних засобів, особливості аудиту та аналізу їх наявності та руху

Основні засоби відносяться до довгострокових матеріальних активів, які використовуються в діяльності підприємства. Вони забезпечують довгострокову фінансову вигоду, мають термін корисного використання понад один рік і класифікуються як основні засоби на балансі [20].

Основні засоби мають вирішальне значення для будь-якої компанії. Крім того, що вони використовуються для допомоги бізнесу отримати дохід, вони також уважно розглядаються інвесторами, коли приймається рішення, чи варто інвестувати в компанію. Наприклад, коефіцієнт оборотності основних засобів використовується для визначення ефективності основних засобів у формуванні продажів.

Компанії, які ефективніше використовують свої основні засоби, користуються конкурентною перевагою над своїми конкурентами. Розуміння того, що є і що не є основним активом, має велике значення для інвесторів, оскільки це впливає на оцінку компанії [23; 39].

Наприклад, до основних засобів відносяться: земля, техніка, будівлі та споруди, транспортні засоби (службові автомобілі, вантажівки, навантажувачі тощо), меблі, комп'ютерна техніка, інструменти (рис. 1.1).

Хоча наведений вище список складається з прикладів основних засобів, вони не обов'язково є універсальними для всіх компаній. Іншими словами, те, що є основним засобом для однієї компанії, не може вважатися основним засобом для іншої.

Наприклад, компанія з доставки класифікує транспортні засоби, якими володіє, як основні засоби. Однак компанія, яка виробляє транспортні засоби,

класифікувала б ті самі транспортні засоби як інвентар. Тому, класифікуючи основні засоби, варто враховувати характер діяльності компанії.

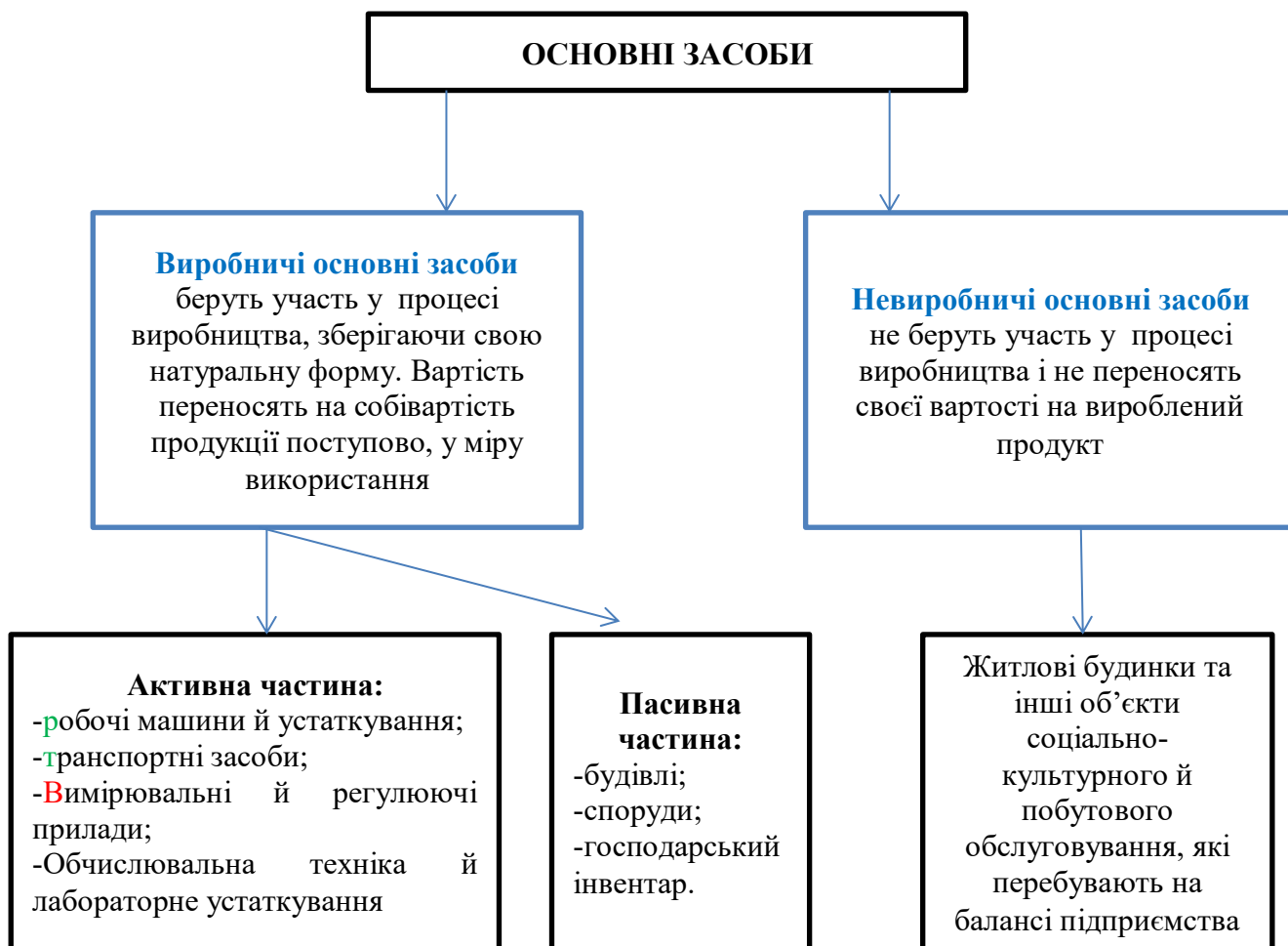

Рис. 1.1. Склад основних засобів підприємства [9; 11; 55]

Основний засіб капіталізується. Коли компанія купує основний засіб, вона реєструє вартість як актив на балансі замість того, щоб відносити його на витрати у звіті про прибутки та збитки. Через характер основних засобів, які використовуються в діяльності компанії для отримання прибутку, основні засоби спочатку капіталізуються в балансі, а потім поступово амортизуються протягом терміну корисного використання. Основні засоби відображаються як необоротні активи у балансі компанії [22; 39].

Розглянемо трактування поняття «основні засоби» нормативно-правовими актами України. (табл. 1.1).

Сутність поняття «основні засоби» згідно нормативно-правових актів

[34; 44; 46]

Нормативний документ	Визначення основних засобів
П(С)БО 7 «Основні засоби» [46]	Матеріальні активи, які підприємство/установа утримує з метою використання їх у процесі виробництва/діяльності або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік)
МСБО 16 «Основні засоби» [34]	Матеріальні об'єкти, які утримують для використання у виробництві або постачання товарів чи наданні послуг, для надання в оренду іншим або для адміністративних цілей та використовуватимуть, за очікуванням, протягом більше одного звітного року.
Податковий кодекс України [44]	Матеріальні активи, у тому числі запаси корисних копалин наданих у користування ділянок надр (крім вартості землі, незавершених капітальних інвестицій, автомобільних доріг загального користування, бібліотечних і архівних фондів, матеріальних активів, вартість яких не перевищує 20000 грн., невиробничих основних засобів і нематеріальних активів), що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку, вартість яких перевищує 20000 грн і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом та очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких з дати ведення в експлуатацію становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік).

Отже, відповідно до табл. 1.1 встановлено, що основними нормативними документами, що визначають сутність основних засобів є П(С)БО 7 «Основні засоби» [46], МСБО 16 «Основні засоби» [34] та Податковий **К**одекс України [44]. Даний аналіз дає підстави стверджувати, що трактування терміну «основні засоби» у П(С)БО 7 «Основні засоби» та МСБО 16 «Основні засоби» є тотожними. В свою чергу, Податковий **К**одекс України визначає граничні критерії визнання основних засобів та виключення, що не підлягають поняттю «основні засоби». Крім того, варто звернути увагу на твердження ряду вітчизняних дослідників та науковців категорії «основні засоби». Для досягнення даної мети був проведений аналіз наукових робіт різних авторів та систематизовано результати дослідження у табл. 1.2.

Наукові погляди щодо сутності поняття «основні засоби»

[1; 2; 5; 14; 17; 19; 20; 25 ;30; 53]

Автор	Сутність поняття «основні засоби»	Джерело
1	2	3
Ю.А. Бабаєв	Це частина майна підприємства, що використовується як засоби праці при виробництві продукції, виконанні первинних робіт чи наданні послуг або для управління організацією протягом терміну, який перевищує 12 місяців, або звичайний операційний цикл, якщо він перевищує 12 місяців	[1]
Н.Д. Бабяк	Становлять засоби праці, які є матеріально-речовими елементами, грошовим вираженням яких є основні виробничі і невиробничі фонди.	[2]
С.І. Деревянко	Є сукупністю матеріально-речових цінностей і об'єктів, що діють в своїй незмінній натуральній формі на протязі тривалого періоду часу. Це засоби, які створюють матеріально-технічну основу і умови виробничо-господарської діяльності усіх підприємств.	[17]
І.Д.Голяш	Сукупність засобів праці, які функціонують у сфері матеріального виробництва в незмінній натуральній формі протягом тривалого часу та переносять свою вартість на заново створений продукт частинами в міру їх зношення.	[14]
Т.А. Жидан	Засоби праці виробничого і невиробничого призначення. Специфічною особливістю основних засобів є їх участь в процесі виробництва продукції тривалий час, у перебігу багатьох циклів, при збереженні своїх основних властивостей та первинної форми, при цьому їхня вартість переносяться на продукцію, яка виготовляється.	[19]
Н.В. Клюха	Сукупність матеріальних активів у формі засобів праці, які багаторазово беруть участь у процесі виробничо-комерційної діяльності і переносять на продукцію свою вартість частинами.	[25]
Ф.Ф. Бутинець	Матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання в процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк експлуатації яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він перевищує один рік).	[5]
О.П. Макаренко	Матеріальні активи підприємства будь-якої форми власності, що неодноразово задіюються у виробничих циклах, зберігають свою натуральну форму, переносячи свою вартість на вироблену продукцію частинами, строк використання яких перевищує один рік (або операційний цикл), призначені для експлуатації самим підприємством, для надання в оренду іншим фізичним чи юридичним особам, що в сукупності дає змогу одержувати економічну вигоду для підприємства.	[30]

1	2	3
А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк	Матеріальні активи, які підприємство формує задля використання їх у процесі виробництва товарів чи їх постачання, надання послуг, здавання в оренду або для здійснення адміністративних та соціально-культурних функцій і очікуваний термін корисного застосування яких перевищує один рік	[20]
С.В. Сирцева	Засоби праці виробничого і невиробничого призначення (будівлі, споруди, машини, передавальні пристрої, інвентар і т.п.), що беруть участь у процесі виробництва в продовж багатьох циклів, зберігаючи при цьому свою натуральну форму, і поступово (в міру зношення) переносять свою вартість на вироблену продукцію.	[53]

Варто звернути увагу на принципову відмінність необоротних та оборотних активів. Основні засоби не можна легко перетворити на готівку [23]. Це необоротні активи, які не призначені для продажу чи споживання компанією. Натомість основний фонд використовується для виробництва товарів, які компанія потім продає для отримання доходу.

З іншого боку, оборотні активи – це активи, які компанія планує використати протягом року та які можна легко конвертувати в готівку. Одним із прикладів поточних активів може бути дебіторська заборгованість [20; 55]. У той час як оборотні активи допомагають створити відчуття короткострокової ліквідності компанії, довгострокові фіксовані активи цього не роблять через їх передбачуваний довший термін служби та неможливість швидко перетворити їх на готівку.

Основні матеріальні активи амортизуються протягом терміну служби, щоб відобразити їх використання та зменшення їхньої вартості. Амортизація зменшує обліковану вартість активу на балансі компанії. Витрати на амортизацію відображаються у звіті про прибутки та збитки та компенсують оподатковуваний прибуток [11; 23].

Досліджуючи теоретичні аспекти основних засобів на виробничих підприємствах, варто проаналізувати особливості проведення аудиту їх наявності та руху.

Основною нормативно-правовою базою щодо аудиту основних засобів Конституція України [26], Господарський кодекс України, Закон України «Про бухгалтерський облік а фінансову звітність в Україні» [21] та Закон України «Про аудиторську діяльність це стара назва» [48]. У табл. 1.3 надана інформація щодо змісту та сфери використання даних законотворчих документів під час організації та проведення аудиту основних засобів.

Таблиця 1.3

Аналіз нормативно-правової бази з аудиту основних засобів [21; 26; 33; 48]

Назва документа	Зміст	Використання в аудиті основних засобів
Конституція України	Визначає права і обов'язки громадян України	Як правова основа суспільних та господарських відносин
Господарський кодекс України	Встановлює основні засади введення підприємницької діяльності	Використовується для визначення відповідності господарських фактів вимог законодавству
Закон України «Про бухгалтерський облік а фінансову звітність в Україні»	Визначає загальні аспекти бухгалтерського обліку в Україні	При дослідженні питань відповідності чинному законодавству порядку ведення обліку господарських операцій
Закон України «Про аудиторську діяльність»	Регулює порядок сертифікації аудиторів, організацію роботи аудиторських фірм, здійснення аудиторської діяльності в Україні	Для організації і проведення аудиту необоротних активів підприємства

Процедури аудиту основних засобів стосуються тих активів, які, як очікується, прослужать більше року (до таких можна віднести землю, будівлі, активи та обладнання). Основні засоби є основними ресурсами для бізнесу. Аудит активів необхідно проводити раз на рік, щоб належним чином оновити всі записи активів [15; 24; 49].

Крім того, правильно проведені аудиторські процедури дозволять охопити важливі деталі, такі як серійний номер, дата покупки, графіки технічного обслуговування тощо.

Основні завдання аудиту основних засобів представлені на рис. 1.2.

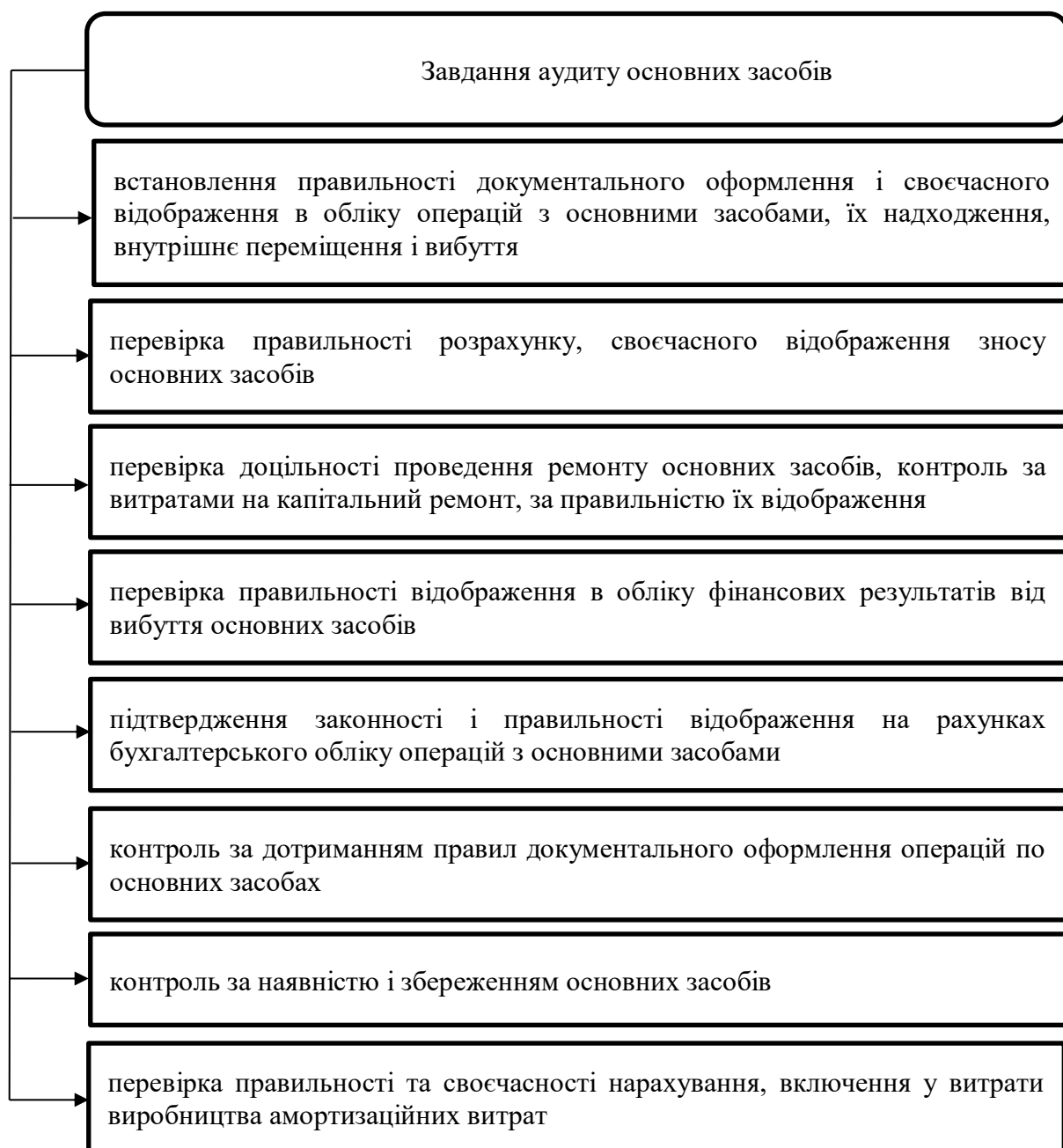

Рис. 1.2. Завдання аудиту основних засобів [7; 15; 43; 53]

Таким чином, аудит основних засобів реалізовує ряд важливим завдань (рис. 1.2), проте, вважаємо, що серед них найбільш суттєвими та важливими є: встановлення правильності документального оформлення і своєчасного відображення в обліку операцій з основними засобами, їх надходження, внутрішнє переміщення і вибуття та перевірка правильності та своєчасності нарахування, включення у витрати виробництва амортизаційних витрат [8].

При цьому, потрібно звернути увагу на етапи проведення аудиту основних засобів (рис. 1.3).

Рис. 1.3. Етапи проведення аудиту основних засобів [13; 17; 49]

Виділяють три основні етапи проведення аудиту основних засобів: підготовчий, технологічний та заключний. Підготовчий етап аудиту основних засобів є найбільш трудомістким, вимагає збору великого об'єму інформації та опрацювання значних обсягів матеріалів (це стосується первинних бухгалтерських документів, технічних паспортів та проектів тощо).

Аналіз основних засобів дозволяє передбачати визначення термінів використання для різних активів і створення звітів із зазначенням строків експлуатації основних засобів [4]. Такі звіти забезпечують ефективне

порівняння та допомагають підприємству виявляти не в повній мірі використані активи. Озброївшись цією інформацією, керівники або відповідальні особи можуть вирішити, чи слід перерозподіляти, продавати чи іншим чином використовувати чи розпоряджатися основними засобами з низьким рівнем використання [16; 56].

Компанії отримують вигоду від аналізу основних засобів, беручи під контроль свої основні засоби та підтримуючи їх стан для забезпечення належної роботи. Контроль основних засобів дозволяє компаніям уникнути втрат, пов'язаних із нецільовим використанням і знищенням активів, а також їх погіршенням. Крім того, аналіз основних засобів дозволяє компаніям максимізувати використання основних засобів.

Амортизація є ключовим поняттям, яке бухгалтери використовують під час аналізу основних засобів, а перевірка амортизації допомагає визначити термін корисного використання активів [2; 8]. Амортизація означає зменшення потенціалу основних фондів для отримання прибутку протягом терміну їх корисного використання внаслідок зносу та морального старіння. Крім того, амортизація передбачає розподіл загальної вартості основних засобів протягом терміну їх корисного використання. Знову ж таки, порівняння рівня амортизації із середнім показником по галузі підкреслить висновки щодо коефіцієнтів ремонту та технічного обслуговування.

Щоб визначити достатність амортизаційних відрахувань, варто розрахувати динаміку амортизаційних відрахувань на основні засоби та визначити тенденцію амортизаційних відрахувань до продажів. Якщо тенденції знижуються, амортизаційні відрахування можуть бути неадекватними. Якщо продажі зменшуються, оскільки витрати на активи збільшуються, можливо, компанія надмірно розширюється та підвищує прибутки за рахунок великих списань, а не операційної маржі [8; 57]. Невиправдані зміни терміну служби або ліквідаційної вартості основних фондів призведуть до збільшення амортизаційних витрат і, таким чином, до завищення доходів.

На рис. 1.4 відображено ключові етапи аналізу основних засобів на підприємстві, який базується на оцінці структури основних засобів, виявлення факторів впливу на їх обсяг в компанії, розрахунку основних показників ефективності.

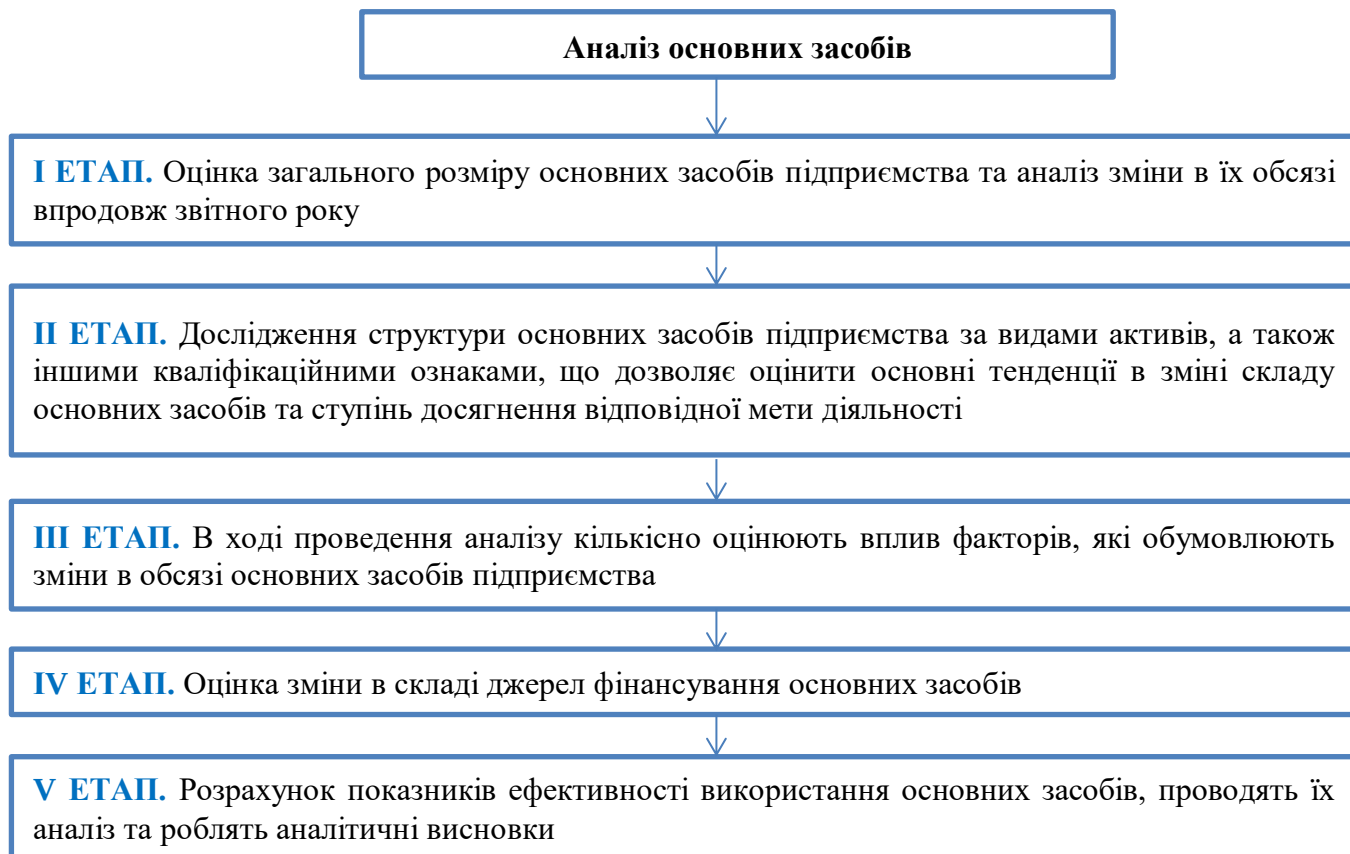

Рис. 1.4. Основні етапи здійснення аналізу основних засобів [12; 36; 61]

Отже, можна зробити висновки, що основні засоби мають вирішальне значення для будь-якої компанії. Основні засоби, також відомі як довгострокові активи - це термін, який використовується в обліку активів і майна, яке нелегко конвертувати в готівку. Основні засоби відрізняються від поточних активів, таких як готівка або банківські рахунки, оскільки останні є ліквідними активами. У більшості випадків до основних відносять лише матеріальні активи. Аудит основних засобів реалізовує ряд важливим завдань, проте, вважаємо, що серед них найбільш суттєвими та важливими є: встановлення правильності документального оформлення і своєчасного відображення в обліку операцій з основними засобами, їх надходження, внутрішнє

переміщення і вибуття та перевірка правильності та своєчасності нарахування, включення у витрати виробництва амортизаційних витрат. Компанії отримують вигоду від аналізу основних засобів, беручи під контроль свої основні засоби та підтримуючи їх стан для забезпечення належної роботи. Виділяють п'ять етапів аналізу основних засобів на підприємстві, який базується на оцінці структури основних засобів, виявлення факторів впливу на їх обсяг в компанії, розрахунку основних показників ефективності.

1.2. Загальна характеристика діяльності ТОВ «Роберт Бош ЛТД»

ТОВ «Роберт Бош Лтд» входить до складу групи Robert Bosch з 1993 року. Основною діяльністю підприємства є імпорт та продаж в Україні запасних частин для автомобілів торгової марки BOSCH та автодіагностичного обладнання, електроінструментів (головні торгові марки BOSCH, Dremel), а також термотехніки та приладів (Bosch, BUDERUS).

Підприємство здійснює свою діяльність як через центральний офіс, який розташований у місті Києві, так і через філії, що засновані у 4-х містах України: Львові, Дніпрі, Одесі та Краматорську. Підприємство зареєстроване за адресою: пр. П. Тичини 1а, 701, м. Київ, 02152, Україна (табл. 1.4).

Таблиця 1.4

Загальні відомості про ТОВ «Роберт Бош Лтд»

Ознака	Зміст
Назва компанії	ТОВ «Роберт Бош Лтд»
Адреса	02152, м. Київ, пр-т Павла Тичини 1-В, офіс А
Основна діяльність компанії	Дистрибуція автомобільних запчастин, діагностичного та випробувального обладнання, електроінструментів, термотехніки, приводів та систем управління
Код ЄДРПОУ	14347262

Підприємство здійснює діяльність в Україні. Розглянемо детальніше історію створення та розвитку досліджуваного підприємства (табл. 1.5).

Історія розвитку ТОВ «Роберт Бош Лтд» в Україні

Показник	Рік діяльності	Основний зміст
Дата реєстрації	1993 р.	Заснування представництва Robert Bosch AG у Києві. Власний капітал: 99,66 % Robert Bosch GmbH, Німеччина та 0,34 % Robert Bosch AG, Австрія
	1998 р.	Представництво було перетворено на товариство з обмеженою відповідальністю «Роберт Бош Лтд»
Податковий офіс	-	Офіс великих платників
Працівники, продажі	1998 р.	Розпочалися продажі зі складу у м. Києві
	З 1998 по 2021 рр.	Обсяг продажів компанії збільшився з 15,6 млн. грн. до 5 522 млн. грн.
Розвиток нових напрямків, виробнича діяльність	2004 р.	Відкриття сервісного центру електроінструментів відповідно до концепції сервісного центру PT Bosch
Проведення додаткової підприємницької діяльності, наприклад, впровадження нової техніки для початку діяльності інших підрозділів, поширення нової продукції з інших підрозділів тощо.	2002 р.	Першими відділами в компанії були відділ автомобільних запчастин та діагностичного обладнання, відділ електроінструментів (торгові марки Bosch, Skil), відділ термотехніки (торгова марка Junkers), відділ системи безпеки (підтримка прямих продажів). В даний період припадає початок проекту Bosch Car Service разом з Європейським банком реконструкції та розвитку.
	2005 р.	Відповідно до логіки «всі компанії Bosch під одним дахом», новий відділ «Buderus» був представлений в компанії в 2005 році після придбання компанії «Buderus» компанією Bosch. Відділ продає споживчі та промислові товари під торговою маркою Buderus. Створено 3 філії в містах Львів, Одеса та Дніпро.
	2009 р.	Створення відділу Rexroth (управління приводом) і представництва в м. Краматорську
Переведення кредиту від групи в статутний капітал	2016 р.	Кредит від групи у розмірі 0,7 млн. євро від Robert Bosch GmbH перейшов до власного капіталу. Відсоток власного капіталу: 99,67 % Robert Bosch GmbH, Німеччина та 0,33% % Robert Bosch AG, Австрія.

Станом на 31.12.2021 року загальна кількість працівників становила 138 чоловік. Середньорічна чисельність персоналу підприємства за 2021 рік складає 142 особи (2020 рік – 153 особи).

Досліджуване підприємство має вертикальну структуру управління (додаток А). На чолі компанії стоїть Генеральний директор, відповідно йому безпосередньо підпорядковуються фахівець зв'язків з громадськістю та пресою, керуючі департаменту продажу та адміністративних відділів.

Дана компанія з вертикальною структурою має єдині стандарти та відмінно розподіляє завдання перед співробітниками або відділами. Персонал у вертикальній організації має чітко визначені ролі та обов'язки. Ця централізована модель заохочує ефективність, сприяє співпраці та надає можливості для подальшого розвитку професійного досвіду та шляху для зростання всередині організації.

У лютому 2022 року російська федерація почала повномасштабне військове вторгнення в Україну, що призвело, серед іншого, до суттєвого скорочення ділової активності, значних пошкоджень інфраструктури та порушення логістичних зв'язків.

Після вимушеного призупинення комерційної діяльності, з 25 квітня 2022 року ТОВ «Роберт Бош Лтд» перемістило ключовий персонал на територію Івано-Франківської області і поступово відновило реалізацію товарів зі складів, розташованих в Києві, Львові, Одесі і Дніпрі. Як альтернативу, підприємство розглядає переміщення товарів на склад «Кюне і Нагель» в Івано-Франківську. На даний час наявні запаси компанії та жодні з її активів не були ушкоджені та не знаходяться в районах ведення активних бойових дій.

Станом на поточну дату, підприємство також відновило імпорт з використанням традиційних каналів логістики перевезення автомобільним транспортом з Німеччини в Україну. З урахуванням карти ведення бойових дій ТОВ «Роберт Бош Лтд» не передбачає суттєвих змін у схемах поставки. Збільшення вартості транспортування очікується до 12-17 % з урахуванням подорожчання ПММ. Враховуючи наявні домовленості з покупцями та статус переговорів по нових договорах, керівництво очікує, що підприємство згенерує дохід від реалізації у сумі 1 933 млн грн. протягом 2022 року.

При цьому з метою мінімізації потенційних кредитних збитків, з квітня 2022 року, ТОВ «Роберт Бош Лтд» запровадила політику здійснення продажів на умовах попередньої оплати. За результатами фінансової звітності станом на 01.01.2022 р. 158 846 грн. (55%) загальної суми дебіторської заборгованості за товари, відвантажені до початку воєнних дій, було сплачено покупцями.

Переважну частину залишку дебіторської заборгованості буде отримано орієнтовно до кінця 2022 року. Для уникнення розривів ліквідності, Підприємство переглянуло строки розрахунків з постачальниками, які були продовжені з 30 днів до 180 днів від дати поставки.

Розглянемо антикризові заходи, вжиті ТОВ «Роберт Бош Лтд» у період з лютого до вересня 2022 року:

- персонал в Україні: добровільна робота та одноразова виплата додаткового бонусу в березні 2022 року;
- переміщений персонал: заключення локальних контрактів з компаніями групи Роберт Бош в країнах перебування з можливістю роботи на Україну;
- перебудова бізнес-процесів із залученням персоналу з інших країн;
- міграція ІТ інфраструктури шляхом переносу в інші країни.

На основі фінансової звітності було проведено аналіз основних економічних показників діяльності ТОВ «Роберт Бош Лтд» (табл. 1.6)

Таблиця 1.6

Основні економічні показники діяльності ТОВ «Роберт Бош Лтд»

за 2019-2021 рр.

Показники	2019 р.	2020 р.	2021 р.	Зміни абсолютних величин в 2021 р. порівняно з:		Темпи зростання (зниження) 2021 р. у % до:	
				2019 р.	2020 р.	2019	2020
1	2	3	4	5	6	7	8
Капітал (станом на кінець періоду)							
Валюта балансу, тис. грн	567032	703636	968054	401022	264418	70,72	37,58
Власний капітал, тис. грн.	401682	521870	652473	250791	130603	62,43	25,03
нерозподілений прибуток (непокриті збитки), тис. грн	117591	237779	368382	250791	130603	213,27	54,93

Продовження табл. 1.6

1	2	3	4	5	6	7	8
---	---	---	---	---	---	---	---

Позиковий капітал, тис. грн.	-	-	-	-	-	-	-
Поточні зобов'язання і забезпечення, тис. грн.	165350	181766	315581	150231	133815	90,85	73,62
Необоротні активи, тис. грн.	75641	66765	65411	-10230	-1354	-13,52	-2,03
Нематеріальні активи, тис. грн.	4681	4286	4186	-495	-100	-10,57	-2,33
Основні засоби, тис. грн.	59562	48040	45995	-13567	-2045	-22,78	-4,26
Інвестиційна нерухомість, тис. грн.	-	-	-	-	-	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції, тис. грн.	-	-	-	-	-	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість, тис. грн.	9	36	271	262	235	2911,1	652,78
Оборотні активи, тис. грн.	491391	636871	902643	411252	265772	83,69	41,73
у тому числі запаси, тис. грн.	28866	307993	234143	205277	-73850	711,14	-23,98
Економічні показники							
Чистий дохід від реалізації товарів тис. грн.	1770272	2073602	2522213	751941	448611	42,48	21,63
Собівартість проданої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	1260031	1575627	1989893	729862	414266	57,92	26,29
Валовий прибуток, тис. грн.	510241	497975	532320	22079	34345	4,33	6,90
Чистий фінансовий результат: прибуток (збиток), тис. грн.	99647	120188	130603	30956	10415	31,07	8,67

Аналіз основних економічних показників діяльності досліджуваного підприємства дає підстави стверджувати, що воно є прибутковим протягом 2019-2021 рр. (чистий прибуток у 2021 р. становив 130603 тис. грн, що на 31,07 % більше, ніж у 2019 р. та на 8,67 % у 2020 р.). При цьому собівартість проданої продукції також має тенденцію росту: за результатами 2021 р. – на 57,92 % порівняно із 2019 р., на 26,29 % по відношенню до 2020 р. Компанія за

досліджуваний період не мала позикового капіталу, вкладень в інвестиційну нерухомість та довгострокових фінансових інвестицій. За результатами діяльності у 2021 році спостерігається значний ріст довгострокової дебіторської заборгованості, що пов'язано із значним нарощуванням обсягів реалізації продукції, а також скрутним фінансовим становищем клієнтів у зв'язку із агресією російської федерації проти України.

Крім того, спостерігається зменшення необоротних активів у 2021 році по відношенню до 2019 р. на 10230 тис. грн. (на 13,52 %), по відношенню до 2020 р. на 1354 тис. грн. (на 2,03 %).

SWOT-аналіз – це процес оцінки сильних і слабких сторін, можливостей і загроз компанії. Це метод оцінки внутрішніх і зовнішніх елементів, які впливають на бізнес, тому проведемо SWOT-аналіз ТОВ «Роберт Бош Лтд» (табл. 1.7).

Таблиця 1.7

Таблиця SWOT-аналізу ТОВ «Роберт Бош Лтд»

Сильні сторони:	Слабкі сторони:
- великі дослідження та розробки – 3800 патентів; - якість продукції – лояльність до клієнта; - збалансований портфель – різні галузі. - Компетентність ключових компонентів організаційної структури. - Поточні результати показують значне зростання прибутку на акцію чистих грошових коштів і грошового потоку. - Добре зростання в останньому році. - Зростання чистого прибутку при збільшенні норми прибутку. - Компанія без боргів. - Збільшення доходів за останні звітні три роки. - Сильний імпульс: ціни вище середніх для короткострокових, середньострокових і довгострокових рухів. Маркери з малої букви і вкінці крапка з комою. І так по всій роботі. А нумерація з великої букви і вкінці крапка.	- Низький рівень реагування на мінливий попит на ринку. - Продуктивність для співробітників. - Широко орієнтований на процеси. - Річне зменшення чистого прибутку за останні 2 роки. - Компанії з різною культурою роботи зіткнулися з труднощами в інтеграції. - Маркетинг продукту вкрай неадекватний. - Має нижчий коефіцієнт прибутковості та нижчий відсоток чистого внеску, ніж у середньому по галузі. - Інвестиції в дослідження та розробки нижчі, ніж у найбільш швидкозростаючих компаній галузі. - За межами основного бізнесу успіх був обмежений. - Через те, що компанія не змогла впоратися з викликами, пов'язаними з новими учасниками галузі, вона втратила незначну частку ринку в спеціалізованих секторах.

Продовження табл. 1.7

1	2
Можливості:	Загрози:

- Підвищений попит на відмінну продукцію для тривалої служби - Сектор відновлюваних джерел енергії - Компоненти гібридного автомобіля - Інноваційні нові товари, інноваційні технології - Урядова екологічна ініціатива також дає можливість державним і федеральним підприємцям купувати продукцію Bosch. - Можливість інвестувати в сусідні сектори продукції стає можливою завдяки стабільному вільному грошовому потоку. - Інфляція зменшується. - Нова податкова політика може мати значний вплив на діяльність компанії та надати нові можливості для таких відомих компаній, як Bosch, для підвищення прибутковості. - Після багатьох років рецесії та низьких темпів зростання в галузі економічне відновлення та збільшення витрат клієнтів дають Bosch можливість отримати нових клієнтів і збільшити свою частку ринку - Залучення клієнтів через інтернет-канал	- Транснаціональна компанія та електроніка - Нові гравці сектору – посилення конкуренції - Зниження продажів через високі ціни - Зміна цін на паливо та зовнішні чинники потрібні автомобільному сектору. - Компетентність автомобільних компонентів - Нинішня парадигма ланцюга постачання, що керується фізичною інфраструктурою, може опинитися під загрозою через зміну поведінки споживачів щодо купівлі через інтернет-канали. - Зростаюча влада місцевих дистриб'юторів створює проблеми в деяких секторах, оскільки конкуренція приносить місцевим дистриб'юторам вищу маржу. - Немає постійної пропозиції інноваційних продуктів - Інновації, розроблені конкурентом або ринковим руйнівником, можуть становити серйозну загрозу для сектора в середньо- та довгостроковій перспективі.
--	--

ТОВ «Роберт Бош Лтд», як одна з провідних фірм галузі, має кілька переваг, які допомагають їй досягти успіху на ринку. Ці переваги дозволяють їй не тільки зберігати частку ринку в існуючих галузях, але й виходити на нові. Серед них можемо виділити наступні: висока якість продукції, інтенсивне збільшення доходів за останні роки. При цьому, ТОВ «Роберт Бош Лтд» має певні слабкі сторони, зокрема: компанія досить широко орієнтована на процеси, і як результат, – повільне реагування на мінливість ринку, а також вкладає незначні кошти в інвестиції в дослідження та розробки. Наряду з цим, характерними для даної компанії є ряд можливостей, такі як: підвищений попит на високоякісну продукцію, можливість інвестувати в сусідні сектори, розвиток екологічної ініціативи. Основними загрозами для ТОВ «Роберт Бош Лтд» є поява нових конкурентів, зміна цін на паливо, відсутність постійної пропозиції інноваційних продуктів.

Отже, можна зробити висновки, що ТОВ «Роберт Бош Лтд» входить до складу групи Robert Bosch з 1993 року. Основною діяльністю підприємства є

імпорт та продаж в Україні запасних частин для автомобілів торгової марки BOSCH та автодіагностичного обладнання, електроінструментів (головні торгові марки BOSCH, Dremel), а також термотехніки та приладів (Bosch, BUDERUS). Станом на 31.12.2021 року загальна кількість працівників становила 138 чоловік. Середньорічна чисельність персоналу підприємства за 2021 рік складає 142 особи (2020 рік – 153 особи). Досліджуване підприємство має вертикальну структуру управління (додаток А). На чолі компанії стоїть Генеральний директор, відповідно йому безпосередньо підпорядковуються фахівець зв'язків з громадськістю та пресою, керуючі департаменту продажу та адміністративних відділів.

Після вимушеного призупинення комерційної діяльності, з 25 квітня 2022 року ТОВ «Роберт Бош Лтд» перемістило ключовий персонал на територію Івано-Франківської області і поступово відновило реалізацію товарів зі складів, розташованих в Києві, Львові, Одесі і Дніпрі. На даний час наявні запаси компанії та жодні з її активів не були ушкоджені та не знаходяться в районах ведення активних бойових дій.

Аналіз основних економічних показників діяльності досліджуваного підприємства дає підстави стверджувати, що воно є прибутковим протягом 2019-2021 рр. (чистий прибуток у 2021 р. становив 130603 тис. грн, що на 31,07 % більше, ніж у 2019 р. та на 8,67 % у 2020 р.).

ТОВ «Роберт Бош Лтд», як одна з провідних фірм галузі, має кілька переваг, які допомагають їй досягти успіху на ринку. Серед них можемо виділити наступні: висока якість продукції, інтенсивне збільшення доходів за останні роки. При цьому, ТОВ «Роберт Бош Лтд» має певні слабкі сторони, зокрема: компанія досить широко орієнтована на процеси, і як результат, – повільне реагування на мінливість ринку, а також вкладає незначні кошти в інвестиції в дослідження та розробки.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ

НАЯВНОСТІ ТА РУХУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

ТОВ «РОБЕРТ БОШ ЛТД»

2.1. Оцінка стану бухгалтерського обліку основних засобів ТОВ «Роберт Бош ЛТД»

ТОВ «Роберт Бош Лтд» веде бухгалтерський облік основних засобів у відповідності до Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку («НП(с)БО»), затверджених Міністерством фінансів України та згідно вимог Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-XIV щодо складання фінансової звітності.

ТОВ «Роберт Бош Лтд» обліковує основні засоби на наступних рахунках (табл. 2.1):

Таблиця 2.1

Рахунки обліку основних засобів на ТОВ «Роберт Бош Лтд»

Основні засоби (рахунок 10)		Інші необоротні матеріальні активи (рахунок 11)	
Субрахунок	Найменування	Субрахунок	Найменування
101	Земельні ділянки	112	Малоцінні необоротні матеріальні активи (МНМА)
103	Будівлі, споруди та передавальні пристрої	115	Інвентарна тара
104	Машини та обладнання	117	Інші необоротна матеріальні активи
105	Транспортні засоби		
106	Інструменти, прилади, інвентар (меблі)		
109	Інші основні засоби		

Керуючись вимогами НП(с)БО 7 «Основні засоби» [46] та положеннями облікової політики підприємства, відділ бухгалтерії досліджуваного підприємства об'єктом основних засобів визнає актив, від використання якого компанія отримає економічні вигоди у майбутньому та є можливість

встановити його достовірну вартість. Основними засобами визнаються активи вартістю понад 20 000 гривень, очікуваний строк використання яких перевищує один рік.

Кожен основний засіб має життєвий цикл, який включає принаймні три з цих етапів: придбання, амортизація, переоцінка, знецінення та вибуття.

Таким чином, на досліджуваному підприємстві ТОВ «Роберт Бош Лтд» ми дослідили етапи життєвого циклу основних засобів (рис. 2.1).

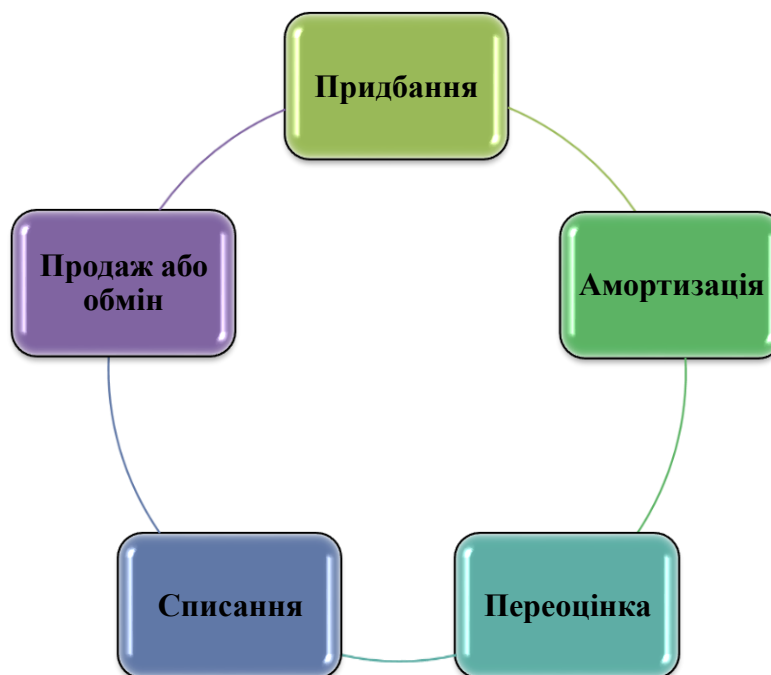

Рис. 2.1. Життєвий цикл основних засобів на ТОВ «Роберт Бош Лтд»

Відповідно до представлених етапів життєвого циклу основних засобів на досліджуваному підприємстві, більш детально розглянемо, які бухгалтерські проведення здійснюються під час їх настання.

Для ТОВ «Роберт Бош Лтд» основні засоби становлять значні капіталовкладення, тому дуже важливо правильно вести облік.

По-перше, основні засоби капіталізуються. Це тому, що вигода від активу поширюється за межі року придбання, на відміну від інших витрат, які є витратами періоду, що приносять користь лише понесеному періоду.

Основні засоби слід обліковувати за вартістю придбання. Собівартість включає всі витрати, безпосередньо пов'язані з придбанням або будівництвом

та підготовкою до використання за призначенням. Такі витрати, як податок з продажу, транспортування та монтаж, слід капіталізувати. У таблиці 2.2 представлено типові бухгалтерські проведення щодо придбання та подальшого капіталовкладення у основні засоби.

Таблиця 2.2

Бухгалтерський облік придбання основних засобів
на ТОВ «Роберт Бош Лтд»

№ п/ п	Зміст господарської операції	Проводки		Сума, грн.
		Дт	Кт	
1	Отримано обладнання	152	631	36000
2	сума ПДВ у вартості обладнання	644	631	7200
3	Отримано податкову накладну від постачальника	641	644	7200
4	Отримано транспортні послуги	152	631	1000
5	сума ПДВ у вартості транспортування	644	631	200
6	Отримано податкову накладну від постачальника	641	644	200
7	Отримано роботи з установки, монтажу і налагодження обладнання	152	631	5500
8	сума ПДВ у вартості транспортування	644	631	1100
9	Отримано податкову накладну від постачальника	641	644	1100
10	Оплачено постачальникам вартість обладнання, послуг і робіт (43200 + 1200 + 6600)	631	311	51000
11	Введено обладнання в експлуатацію (36 000 + 1000 + 5500)	104	152	42500

Амортизація — це процес розподілу вартості активу між операціями протягом очікуваного терміну корисного використання активу. Для цілей фінансової звітності строк корисного використання — це термін служби активу, який може відрізнятися від його фізичного терміну служби.

Термін служби може ґрунтуватися на галузевих стандартах або специфічно для бізнесу залежно від того, як довго компанія планує використовувати актив у своїй діяльності. Певні активи можуть використовуватися доти, доки вони не стануть марними, і їх утилізувати без винагороди, тоді як інші можуть мати цінність для бізнесу після закінчення терміну служби.

ТОВ «Роберт Бош Лтд» в обліковій політиці визначило основні терміни експлуатації та методи амортизації основних засобів (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Методи амортизації та строки корисного використання основних засобів
ТОВ «Роберт Бош Лтд»

Група основних засобів	Найменування основних засобів	Роки експлуатації	Метод амортизації
3	Будинки, споруди та передавальні пристрої	10-25	Прямолінійний метод
4	Машини та обладнання	3-7	Прямолінійний метод
5	Транспортні засоби	4-6	Прямолінійний метод
6	Інструменти, прилади, інвентар, меблі	4-12	Прямолінійний метод
11	Малоцінні необоротні матеріальні активи	—	100% нарахування амортизації в 1 місяць використання об'єкта

Згідно табл. 2.3 відзначимо, що ТОВ «Роберт Бош Лтд» обрало найпоширеніший метод амортизації основних засобів – прямолінійний.

Звертаємо увагу, що саме прямолінійний метод має ряд переваг:

- він дуже простий, легкий для розуміння та застосування. Простота робить його популярним методом на практиці;
- актив може бути амортизований до чистої вартості або нульової вартості. Отже, цей метод дає можливість розподілити повну вартість, що амортизується, протягом строку корисного використання об'єкта;
- щороку така сама сума амортизації нараховується та відображається у звіті про прибутки та збитки. Це полегшує порівняння прибутків за різні роки;
- **цей** метод підходить для тих активів, термін корисного використання яких можна точно оцінити, і де використання активу є послідовним з року в рік, наприклад, орендовані будівлі.

Основні проведення у бухгалтерському обліку амортизації основних засобів відображено у **табл.** 2.4:

Таблиця 2.4

Бухгалтерський облік амортизації основних засобів
на ТОВ «Роберт Бош Лтд»

№ п/ п	Зміст господарської операції	Проводки		Сума, грн.
		Дт	Кт	
1	Нарахована амортизація основного засобу: Виробничого призначення	23	131	4010
2	Загальновиробничого	91		580
3	Адміністративного	92		1574
4	Збутового	93		657
5	Іншого призначення	949		900

Наступним обліковим підходом основних засобів ТОВ «Роберт Бош Лтд» є модель переоцінки. За допомогою моделі переоцінки основний засіб спочатку обліковується за первісною вартістю, але потім балансова вартість основного засобу може бути збільшена або зменшена залежно від справедливої ринкової вартості основного засобу, як правило, раз на рік. Якщо вартість активу зменшується, його списують. Основна перевага цього підходу полягає в тому, що необоротні активи відображаються у фінансовій звітності за їх справжньою ринковою вартістю. Отже, модель переоцінки представляє точнішу фінансову картину даної компанії, ніж модель витрат.

Розглянемо типові бухгалтерські проведення під час здійснення переоцінки основних засобів (табл. 2.5):

Таблиця 2.5

Бухгалтерський облік переоцінки основних засобів
на ТОВ «Роберт Бош Лтд»

№ п/ п	Зміст господарської операції	Проводки		Сума, грн.
		Дт	Кт	
1	Збільшено первісну вартість основного засобу на суму дооцінки первісної вартості	105	411	558000
2	Дооцінено знос	411	131	347200
3	Зменшено первісну вартість основного засобу на суму уцінки первісної вартості	975	105	150000
4	Уцінка зносу	131	105	8400

Так, у 2021 році ТОВ «Роберт Бош Лтд» здійснило переоцінку транспортного засобу Renault Megane 2012 р.в. Балансова вартість даного авто 450000 грн., накопичений знос – 280000 грн. Ринкова вартість при цьому становила 380000 грн. Розрахуємо індекс переоцінки = $380000 / (450000 - 280000) = 2,24$.

Отже, первісна (переоцінена) вартість буде становити – $450000 \times 2,24 = 1008000$ грн. Різниця: $1008000 - 450000 = 558000$ грн.

А переоцінений знос розрахуємо таким чином: $280000 \times 2,24 = 627200$ грн. Відповідно, різниця складає: $627200 - 280000 = 347200$ грн.

Натомість на балансі компанії ще є інший транспортний засіб, який також у 2021 році був переоцінений. Авто Ford Transit, 2005 р.в. на дату переоцінки мав ринкову вартість 150000 грн. При цьому первісна вартість його становила 268000 грн., а накопичений знос – 105000 грн.

Отже, розраховуємо індекс переоцінки: $150000 / (268000 - 105000) = 0,92$.

Так, переоцінена вартість буде становити: $268000 \times 0,92 = 246560$ грн. Різниця: $246560 - 268000 = -21440$ грн. Відповідно, переоцінений знос розраховуємо таким чином: $105000 \times 0,92 = 96600$ грн. Різниця: $96600 - 105000 = -8400$ грн.

Основний засіб на ТОВ «Роберт Бош Лтд» списується, якщо визначено, що актив більше не використовуватиметься, або якщо актив проданий чи іншим чином вибутий. Списання передбачає здійснення наступних бухгалтерських проведення, щоб зменшити відповідний рахунок основних засобів і рахунок накопиченої амортизації (табл.. 2.6).

Таблиця 2.6

Бухгалтерський облік списання основних засобів
на ТОВ «Роберт Бош Лтд»

№ п/ п	Зміст господарської операції	Проводки		Сума, грн.
		Дт	Кт	
1	2	3	4	5
1	Списана вартість пакувальної машини	131	104	5000
2	Нараховано ПДВ із врахуванням ринкової ціни ($2500 \times 20\%$)	976	6432	500

Продовження табл.. 2.6

1	2	3	4	5
3	Реєстрація податкової накладної	6432	6415	500
4	Віднесення витрат на списання ОЗ на фінансовий результат	793	976	500

Прибутки та збитки ТОВ «Роберт Бош Лтд» від реалізації основних засобів визначаються, виходячи з їхньої балансової вартості, та беруться до уваги при визначенні операційного прибутку. Особливості обліку продажу основних засобів на підприємстві приведено у табл.. 2.7

Таблиця 2.7

**Бухгалтерський облік продажу основних засобів
на ТОВ «Роберт Бош Лтд»**

№ п/ п	Зміст господарської операції	Проводки		Сума, грн.
		Дт	Кт	
1	Списання зносу основного засобу	13	10	6000
2	Списання залишкової вартості основного засобу	286	10	3000
3	Продаж ОЗ	377	712	4800
4	Нарахування ПДВ	712	641	800
5	Віднесення доходу від продажу на фінансові результати	712	791	4000
6	Списання балансової вартості основного засобу	943	286	3000
7	Віднесення собівартості реалізації на фінансові результати	791	943	3000
8	Оплата за проданий основний засіб	311	377	4800

Станом на 31 грудня 2021 року та 31 грудня 2020 року основні засоби на ТОВ «Роберт Бош Лтд», орендовані за умовами операційної оренди, включали наступні офісні та складські приміщення (табл. 2.8):

Таблиця 2.8

**Вартість основних засобів ТОВ «Роберт Бош Лтд», що взяті в
оперативну оренду, тис. грн.**

Місцезнаходження	Станом на 31 грудня 2021 р.	Станом на 31 грудня 2020 р.
м. Львів вул. Богданівська, 11 (площа 576,7 кв.м.)	1 040	1 040
м. Київ, пр. П. Тичини 1 –Б (площа 1 702,01 кв.м.)	11 618	11 618
Тираспільське шосе, 19 (м. Одеса) (площа 618,80 кв.м.)	6 000	6 000
вул. Крайня, 1 (м. Київ) (площа 1 846,50 кв.м.)	19 882	19 882
вул. Стартова, 20 (м. Дніпро) (площа 996,40 кв.м.)	459	459
Інші	64	64
Разом	39 063	39 063

Дослідивши основні питання бухгалтерського обліку основних засобів на ТОВ «Роберт Бош Лтд», варто звернути увагу і на перелік документів (типових форм), за допомогою яких відбувається фіксація тих чи інших операцій з основними засобами на підприємстві (рис. 2.2).

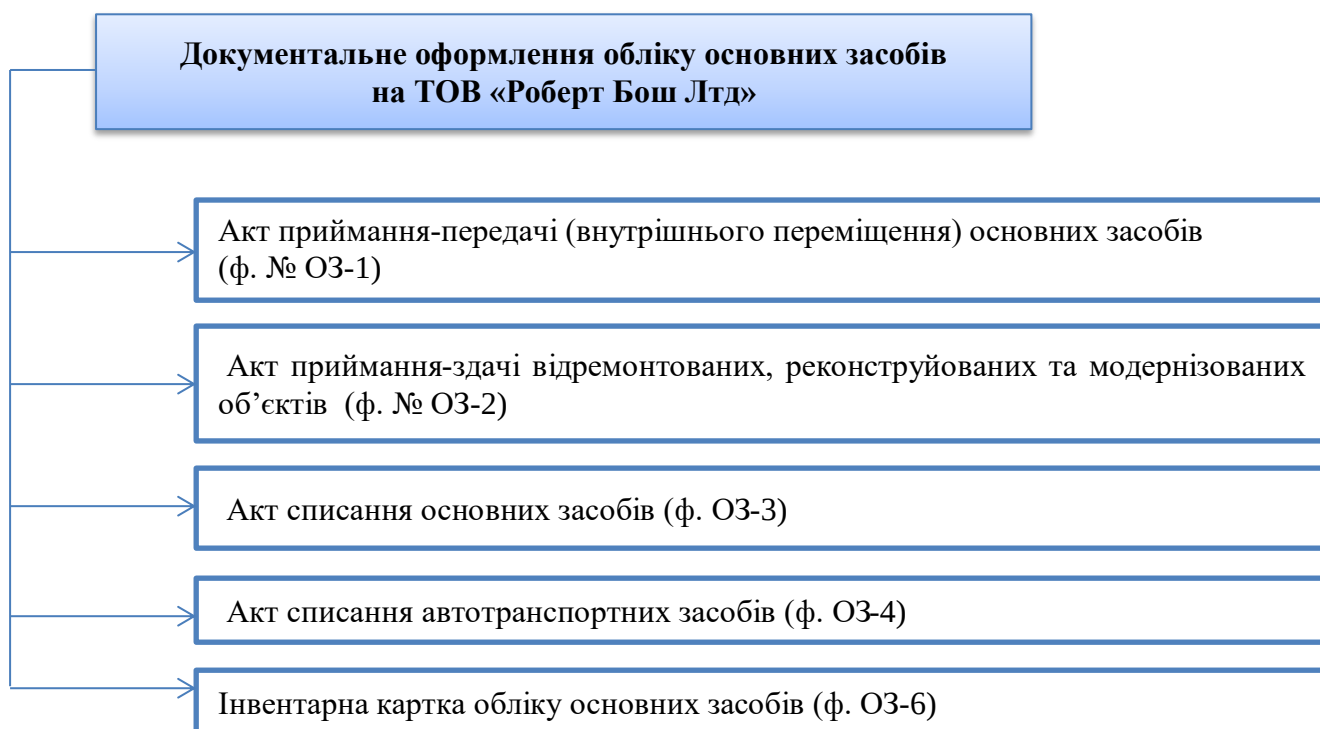

Рис. 2.2. Документальне оформлення обліку основних засобів на ТОВ «Роберт Бош Лтд»

Отже, можна зробити висновки, що ТОВ «Роберт Бош Лтд» веде бухгалтерський облік основних засобів у відповідності НП(с)БО та згідно вимог Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». При цьому, основними засобами визнаються активи вартістю понад 20 000 гривень, очікуваний строк використання яких перевищує один рік. Було встановлено, що на досліджуваному підприємстві основні засоби проходять п'ять етапів свого життєвого циклу, а саме: придбання, амортизація, переоцінка, списання, продаж. Компанія в обліковій політиці визначила основні терміни експлуатації та методи амортизації основних засобів. Зокрема досліджено, що на підприємстві застосовується прямолінійний метод

нарахування амортизації, терміни корисного використання різняться залежно від груп основних засобів. Так, варто відмітити, що на ТОВ «Роберт Бош Лтд» найбільше підлягають переоцінці такі основні засоби як транспортні засоби, з періодичністю раз на рік.

2.2. Аналіз механізму організації аудиту наявності та руху основних засобів ТОВ «Роберт Бош ЛТД»

Досліджуючи законодавчу базу аудиту наявності та руху основних засобів в Україні, варто зазначити, що основними регулюючими Законами є Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» [21] та Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» [48]. Крім того, під час аудиту основних засобів використовується П(С)БО 7 «Основні засоби» [46], де є порядок визнання та бухгалтерського обліку основних засобів, незавершених капітальних інвестицій та відповідне їх відображення в фінансовій звітності компанії.

Основними джерелами інформації для аудиту наявності та руху основних засобів є [4; 5; 16; 24; 52]:

- наказ «Про облікову політику підприємства» (облікова політика є основою для формування багатьох документів підприємства які регулюють фінансово-господарську діяльність як усередині підприємства, так і у відносинах із зовнішніми контрагентами. Бухгалтерська політика підприємства покликана забезпечити безпеку;

- акт інвентаризації основних засобів, де вноситься інформація щодо даних обліку підприємства та фактичні дані, фіксуються надлишки або нестачі;

- наказ про призначення постійно діючої інвентаризаційної комісії (даний документ містить перелік відповідальних посадових осіб за оформлення належним чином матеріалів та організацію процесу щодо оприбуткування, списання, внутрішнього переміщення та інвентаризації об'єктів основних засобів);

– картки обліку основних засобів, в яких вносить вся інформація про даний об'єкт – інвентарний номер, відділ та матеріально-відповідальна особа, первісну, ліквідаційну вартість, строки та методи амортизації, зазначаються витратні рахунки по даному активу в залежності від специфіки діяльності підприємства – витрати по основній діяльності, витрати на збут бо виробництво);

– опис карток обліку основних засобів (даний опис містить перелік наявних карток обліку основних засобів з метою систематизації наявної первинної документації та скорочення часу на пошук необхідних даних);

– акти про ліквідацію об'єктів основних засобів (в даних документах вказується найменування об'єкту, що підлягає списанню, зазначається основна по ньому інформація та причина списання), має бути належним чином оформлений та завірений підписами постійно діючої інвентаризаційної комісії та директором підприємства;

– акти приймання - передачі основних засобів (на підставі таких документів підприємство має право поставити на баланс окремий основний засіб, встановити його первісну вартість та підтвердити факт отримання даного активу);

– рахунки-фактури (дані первинні документи дають підставу підприємству здійснювати розрахунки із постачальниками об'єктів основних засобів);

– первинні облікові документи з надходження й вибуття основних засобів (видаткові накладні, податкові накладні, а також бухгалтерські довідки та інші внутрішні первинні документи, які є підставою проведення відповідних бухгалтерських проведення);

– розрахунок визначення ринкової вартості об'єктів основних засобів (як правило, це може бути бухгалтерська довідка та інші допоміжні підтверджуючі документи – акт експертизи або систематизований огляд ринкових цін на аналогічний продукт основного засобу);

– інші документи, необхідні для проведення аудиту.

Таким чином, основними завданнями аудиту наявності та руху основних засобів на ТОВ «Роберт Бош Лтд» є (рис. 2.3):

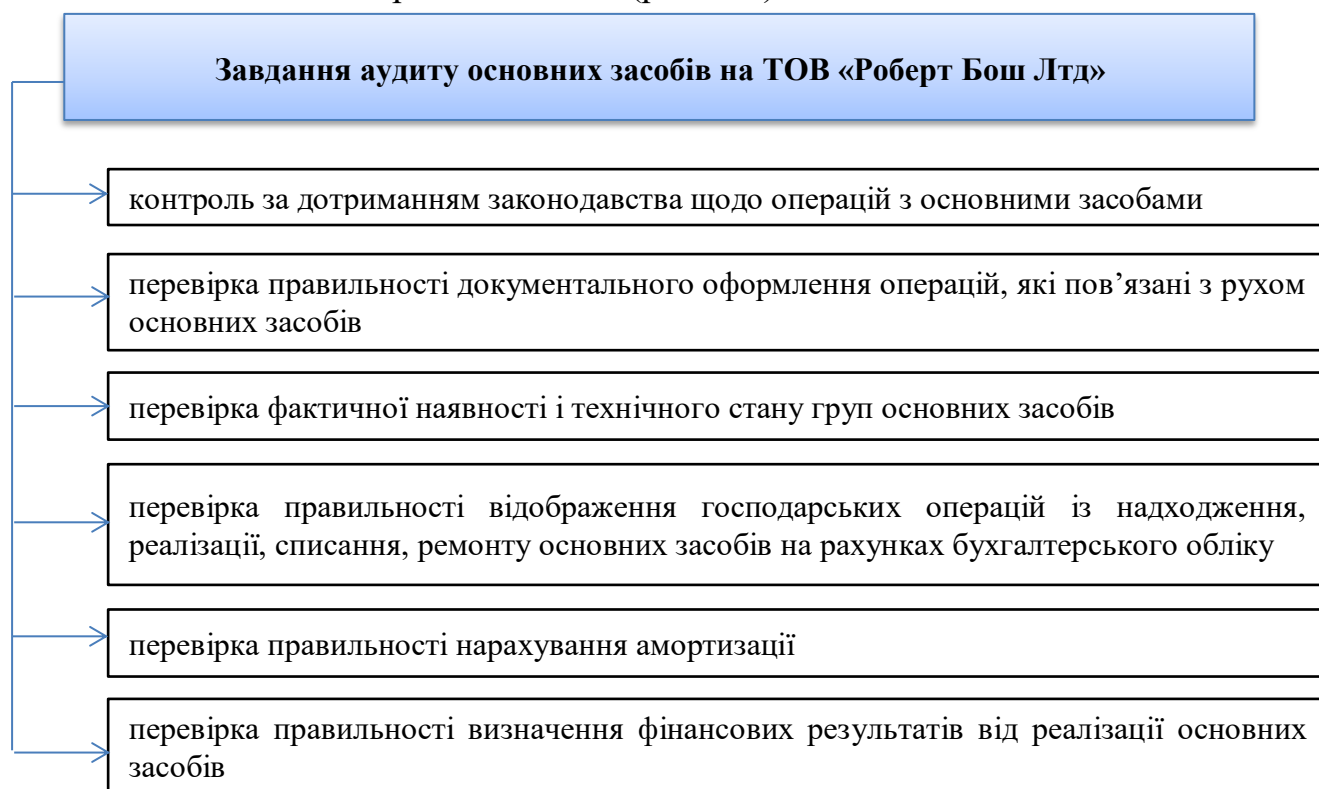

Рис. 2.3. Завдання аудиту наявності та руху основних засобів на ТОВ «Роберт Бош Лтд»

Для перевірки операцій з основними засобами використовують регістри синтетичного і аналітичного обліку залежно від форм обліку, прийнятих на підприємстві. Загалом, інформаційне забезпечення аудиту основних засобів систематизували у табл. 2.9.

Таблиця 2.9

Інформаційне забезпечення аудиту наявності та руху основних засобів на ТОВ «Роберт Бош Лтд»

Група забезпечення	Склад групи
1	2
Первинні документи	- № ОЗ-1 «Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів; - № ОЗ-2 «Акт приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих та модернізованих об'єктів»; - № ОЗ-3 «Акт на списання основних засобів»; - № ОЗ-4 «Акт списання автотранспортних засобів»

1	2
Синтетичний і аналітичний облік основних засобів	Аналітичний облік: - Форма ОЗ-9 «Інвентарна картка обліку основних засобів»; - Форма №03-3 «Акт на списання основних засобів». Синтетичний облік: Рахунок 10 «Основні засоби» та субрахунки: -101 «Земельні ділянки»; -103 «Будівлі, споруди та передавальні пристрої»; -104 «Машини та обладнання»; -105 «Транспортні засоби»; -106 «Інструменти, прилади, інвентар (меблі)»; -109 «Інші основні засоби»
Фінансова звітність	Основна методологічна інформація щодо відображення операцій з основними засобами представлена у П(С)БО 7 «Основні засоби». Проте додатковими для розгляду і вимоги таких положень як: - НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»; - П(С)БО 14 «Оренда»; - Інструкції про використання Плану рахунків.

Отож, відповідно до табл. 2.9, інформаційне забезпечення аудиту наявності та руху основних засобів ґрунтується на трьох групах: перша – первинні документи обліку (акти введення в експлуатацію, акти вибуття об'єктів, акти приймання - передачі або списання згідно встановлених законодавством форм); друга група забезпечення базується на правильності веденні синтетичного та аналітичного обліку (зокрема порядку ведення інвентарних карток об'єктів основних засобів та використання рахунку 10 «Основні засоби» та його субрахунків).

Програма аудиту основних засобів та перелік основних питань, які аудитор зобов'язаний перевірити та дослідити представлена у Додатку Б.

Таким чином, на рис. 2.4 розглянуто процес аудиту наявності та руху основних засобів на досліджуваному підприємстві. Так, аудит основних засобів на ТОВ «Роберт Бош Лтд» полягає у розробці та затвердженні плану і програми. Згодом, здійснюються відповідні аудиторські процедури – аналітичні розрахунки щодо ефективності використання та подальша розробка аудиторського висновку і рекомендацій.

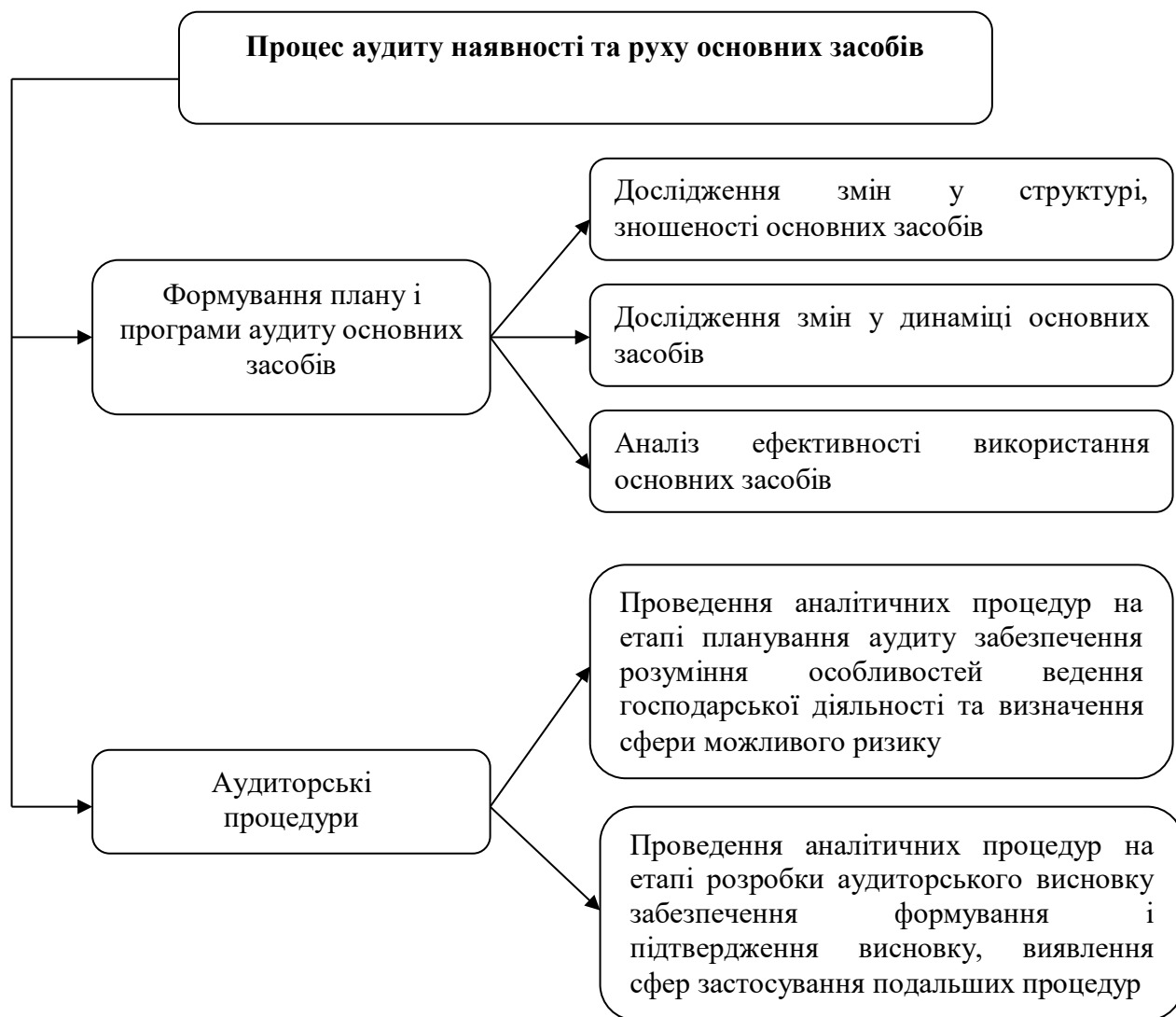

Рис. 2.4. Процес проведення аудиту наявності та руху основних засобів на ТОВ «Роберт Бош Лтд»

При цьому, варто зазначити, що процес аудиту наявності та руху основних засобів на ТОВ «Роберт Бош Лтд» містить в собі сім етапів (рис. 2.5).

Отже, розглянемо детальніше ключові етапи аудиту наявності та руху основних засобів на підприємстві. Спершу аудитор чи аудиторська фірма ретельно вивчає основні положення облікової політики підприємства, а особливо в області методології ведення бухгалтерського обліку основних засобів.

Прибуття та вибуття основних засобів: для того, щоб переконатися, що кожне оприбуткування та вибуття обробляється, перевіряється,

уповноважується та затверджується різними особами (згідно розподілу обов'язків) у суб'єкті господарювання відповідно до матриці дозволів, зазначеної в політиці підприємства.

Рис. 2.5. Етапи проведення аудиту наявності та руху основних засобів на ТОВ «Роберт Бош Лтд»

Розподіл обов'язків: особа, яка проводить оцінку основних засобів, повинна відрізнятися від особи, відповідальної за покупку. Це зменшить ймовірність упередження, яке може спричинити завищення балансу активів.

Політика щодо зменшення корисності: наявність цього контролю дозволяє суб'єкту господарювання своєчасно, належним чином ідентифікувати

активи, які потребують знецінення. У тому випадку, коли уникати даного аспекту, це може призвести до завищення активів, особливо коли спостерігається спад у бізнесі суб'єкта господарювання.

Політика щодо амортизації: цей контроль встановлюється, щоб переконатися, що бухгалтерія підприємства правильно амортизує відповідні основні засоби на основі терміну їх використання.

Подібно до інших активів на балансі, проводиться аудит основних засобів, перевіряючи кілька аудиторських тверджень, таких як існування, оцінка, права та обов'язки та повнота.

При здійсненні аудиту на підприємстві проводиться перевірка становища внутрішньогосподарського аудиту основних засобів (табл. 2.10).

Таблиця 2.10

Тестування стану внутрішньогосподарського аудиту основних засобів на
ТОВ «Роберт Бош Лтд»

№ з/п	Зміст питання або об'єкт дослідження	Зміст відповіді (результат перевірки)	Висновки і рішення аудитора
1	2	3	4
1	Чи визначено коло осіб, що відповідають за використання і збереження основних засобів?	Є наказ про матеріальну відповідальність	Наказ відповідає встановленим нормам
2	Чи є умови, що забезпечують збереження основних засобів?	Цінне обладнання зберігається у приміщеннях, ключі доступу до яких мають лише встановлені матеріально-відповідальні особи	Не має виданого керівником підприємства наказу щодо порядку зберігання або переміщення ОЗ між матеріально-відповідальними ОЗ. Відповідні акти переміщення відсутні.
3	Чи проводяться інвентаризації основних засобів?	Проводяться	Є наказ на проведення щорічної інвентаризації ОЗ, інвентаризаційні описи ОЗ та протоколи інвентаризаційної комісії
4	Чи проводяться перевірки повноти і своєчасності оприбуткування та ведення в експлуатацію основних засобів	Частково проводяться, 1 раз в квартал, перед формуванням квартальної фінансової звітності	Рекомендовано головному бухгалтеру проводити щомісячно контроль оприбуткування та введення в експлуатацію основних засобів з метою усунення неточностей та викривлень в бухгалтерському обліку

1	2	3	4
5	Чи перевіряється використання основних засобів за різними напрямками діяльності?	Не перевіряється	Відсутній фактичний контроль. Необхідно провести суцільну перевірку
6	Чи відповідають прийняті до обліку основних засобів встановленим вимогам?	Так	Обґрунтовано віднесення об'єктів до основних засобів
7	Чи здійснено класифікацію основних засобів на відповідні групи	Ні	Можливі помилки при нарахуванні амортизації

Таким чином, тестування стану внутрішньогосподарського аудиту основних засобів на ТОВ «Роберт Бош Лтд» свідчить про достатній рівень внутрішнього аудиту наявності та руху основних засобів, а саме: наказом про матеріальну відповідальність встановлено коло відповідальних осіб за використання та збереження основних засобів, у встановлені строки проводиться інвентаризація об'єктів основних засобів з оформленням відповідних документів (наказів, актів, протоколів). Натомість було виявлено, що головним бухгалтером підприємства не в повній мірі проводиться контроль правильності ведення бухгалтерського обліку основних засобів – лише перед складанням фінансової звітності (щокварталу замість наприкінці кожного місяця) та відсутні акти прийому-передачі основних засобів між матеріально-відповідальними особами.

В цілому, аудит наявності та руху основних засобів на підприємстві організовується на належному рівні з дотриманням вимог чинного законодавства. Основними джерелами інформації для аудиту основних засобів є наказ про облікову політику, матеріали інвентаризації основних засобів, картки основних засобів та документи щодо введення в експлуатацію або вибуття (ліквідацію) об'єктів тощо.

2.3. Аналіз основних засобів ТОВ «Роберт Бош ЛТД»

На основі фінансової звітності досліджуваного підприємства (додатки В, Д, Е) було здійснено аналіз основних засобів за останні три роки 2019-2021 рр.

Отож, таблиця 2.11 демонструє результати дослідження абсолютних та відносних величин основних засобів компанії в складі необоротних активів.

Таблиця 2.11

Аналіз основних засобів в складі необоротних активів ТОВ «Роберт Бош Лтд» за 2019-2021 рр., тис. грн..

Показники	2019 р.	2020 р.	2021 р.	Зміни абсолютних величин 2021 р. порівняно з:		Темпи зростання (зниження) 2021 р. у % до:	
				2019 р.	2020 р.	2019	2020
Нематеріальні активи	4681	4286	4186	-495	-100	-10,57	-2,33
Основні засоби	59562	48040	45995	-13567	-2045	-22,78	-4,26
Незавершені капітальні інвестиції	97	98	191	94	93	96,91	94,90
Довгострокова дебіторська заборгованість	9	36	271	262	235	2911,1	652,78
Відстрочені податкові активи	11292	14305	14768	3476	463	30,78	3,24
Всього необоротних активів	75641	66765	65411	-10230	-1354	-13,52	-2,03

Так, в структурі необоротних активів, основні засоби підприємства скоротилися у 2021 р. в порівнянні із 2019 р. на 22,78 % (даний показник є найбільшим серед інших аналізованих позицій). Також зниження рівня основних засобів характерне і в порівнянні із 2020 р. (на 2045 тис. грн. або 4,26 %). Дана тенденція свідчить про скорочення обсягів капіталовкладень в даний вид необоротних активів. Крім того, від'ємні зміни в абсолютних та відносних величинах притаманні також і нематеріальним активам у 2021 році в порівнянні із 2019 р. на 495 тис. грн. або 10,57 %, та 2020 р. на 100 тис. грн. або 2,33 %.

В табл. 2.12 проведемо аналіз питомої ваги основних засобів ТОВ «Роберт Бош Лтд» в складі необоротних активів.

Таблиця 2.12

Аналіз питомої ваги основних засобів в складі необоротних активів ТОВ

«Роберт Бош Лтд» за 2019-2021 рр., %

Показники	2019 р., %	2020 р., %	2021 р., %	Зміни абсолютних величин в 2021 р. порівняно з:		Темпи зростання (зниження) 2021 р. у % до:	
				2019 р.	2020 р.	2019	2020
Нематеріальні активи	6,19	6,42	6,40	0,21	-0,02	3,39	-0,31
Основні засоби	78,74	71,95	70,32	-8,42	-1,63	-10,69	-2,27
Незавершені капітальні інвестиції	0,13	0,15	0,29	0,16	0,14	123,08	93,33
Довгострокова дебіторська заборгованість	0,01	0,05	0,41	0,40	0,036	4000	720
Відстрочені податкові активи	14,93	21,43	22,58	7,65	1,15	51,24	5,37
Всього необоротних активів	100 %	100 %	100 %	-	-	-	-

Отже, варто відмітити, що саме основні засоби займають левову частку в необоротних активах досліджуваного підприємства: у 2019 р. – 78,74 %, у 2020 р. – 71,95 %, у 2021 р. – 70,32 %. За досліджуваний період спостерігається незначний спад цих показників (у 2021 р. порівняно із 2019 р. на 10,69 % та порівняно із 2020 р. – на 2,27 %), проте основні засоби на кінець звітнього аналізованого періоду залишаються основними складовими необоротних активів компанії.

На рис. 2.6, як доказ цього, графічно представлена питома вага основних засобів в складі необоротних активів ТОВ «Роберт Бош Лтд» станом на 01.01.2022 р.

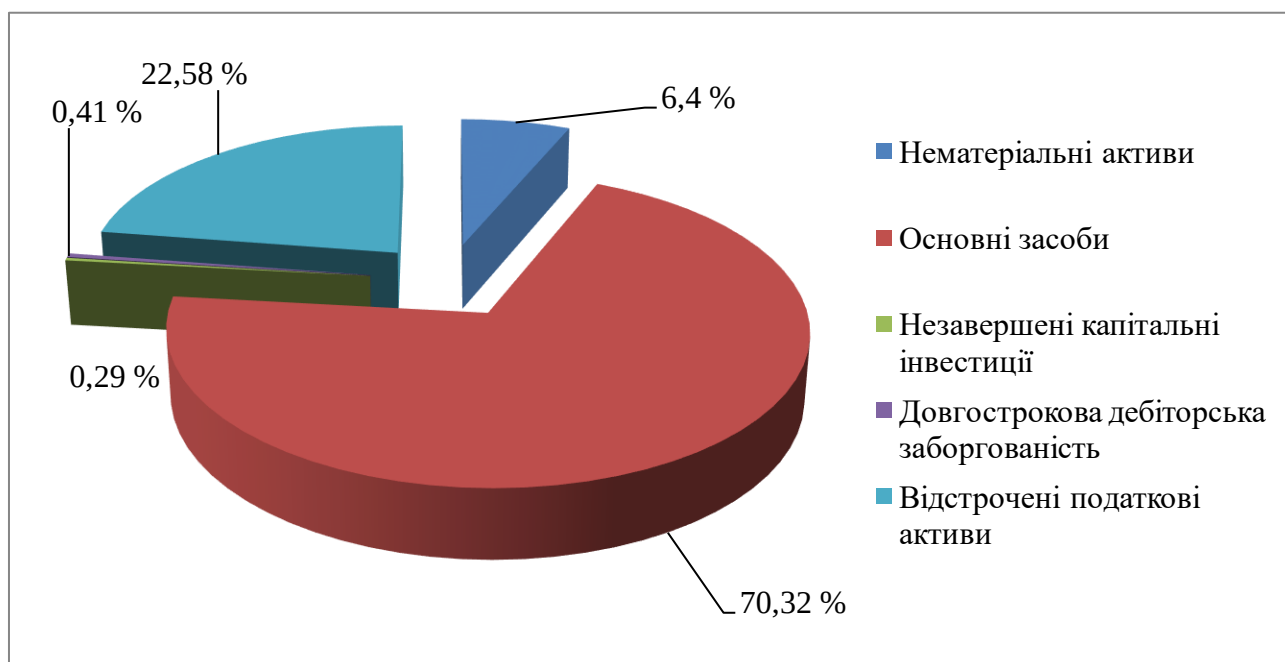

Рис. 2.6. Питома вага основних засобів в складі необоротних активів ТОВ «Роберт Бош Лтд» станом на 01.01.2022 р., %

Також, було проведено аналіз первісної вартості зносу основних засобів підприємства. Показник первісної вартості за три роки має тенденцію спадання. Так, даний показник у 2021 р. в порівнянні із 2019 р. зменшився на 13301 тис. грн. або 12,80 %, а із 2020 р. – на 12682 тис. грн.. або 12,27 %. Що стосується динаміки зносу основних засобів, то тут варто зазначити, що у 2020 р. він становив 55291 тис. грн., вже у 2021 р. – 44654 тис. грн., що на 10637 тис. грн. або 19,24 % менше.

Таблиця 2.13

Аналіз первісної вартості та зносу основних засобів ТОВ «Роберт Бош Лтд» за 2019-2021 рр., тис. грн..

Показники	2019 р.	2020 р.	2021 р.	Зміни абсолютних величин в 2021 р. порівняно з:		Темпи зростання (зниження) 2021 р. у % до:	
				2019 р.	2020 р.	2019	2020
Первісна вартість	103950	103331	90649	-13301	-12682	-12,80	-12,27
Знос	44388	55291	44654	266	-10637	0,60	-19,24

Графічно динаміка первісної вартості та зносу основних засобів ТОВ «Роберт Бош Лтд» за 2019-2021 рр. представлена на рис. 2.7.

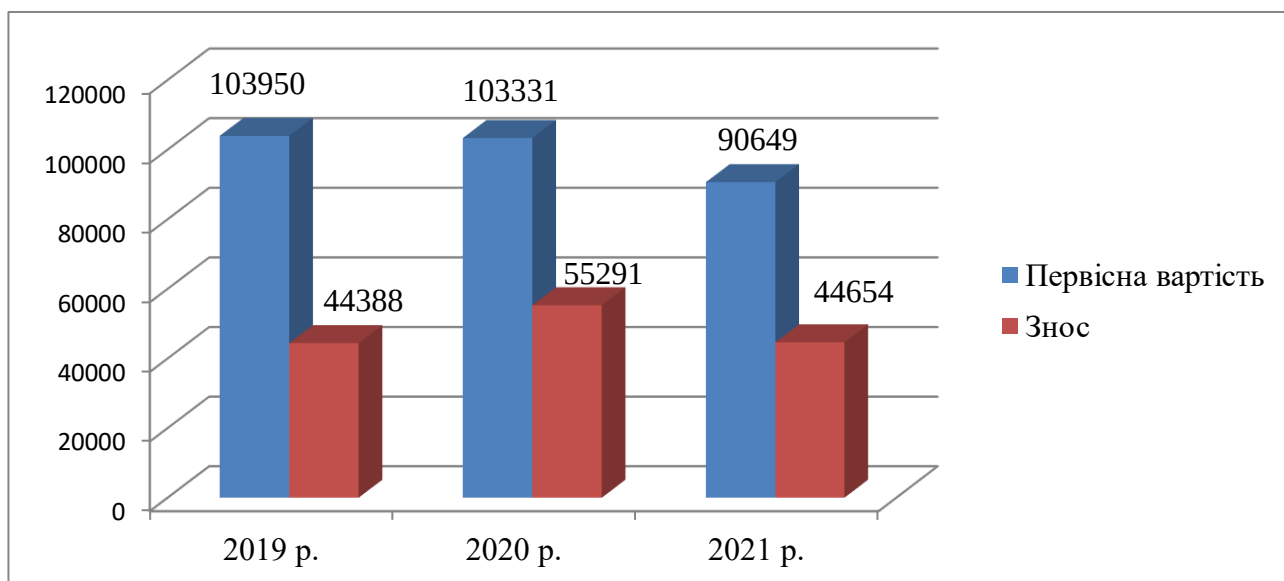

Рис. 2.7. Динаміка первісної вартості та зносу основних засобів ТОВ «Роберт Бош Лтд» за 2019-2021 рр., тис. грн..

Наступним етапом дослідження був аналіз руху основних засобів компанії в розрізі основних груп. Так, в досліджуваній компанії основні засоби представлені такими групами, як: будинки, споруди та передавальні пристрої, машини та обладнання, транспортні засоби, інструменти, прилади та інвентар, малоцінні необоротні активи та інші необоротні матеріальні активи.

Аналіз руху основних засобів ТОВ «Роберт Бош Лтд» за 2021 р. (табл. 2.14) показав, що за 2021 р. об'єкти основних засобів надходили за всіма групами, окрім будинків та споруд. Найбільше було надходжень по групі «Транспортні засоби» - 6403 тис. грн., а найменше «Інструменти та прилади» - 262, тис. грн.. Натомість найбільший обсяг вибуття за аналізований період характерний саме групі «Інструменти та прилади» - 12366 грн. за первісною вартістю., а найменше «Будинки та споруди» - 98 тис. грн..

Із загальної первісної вартості основних засобів станом на кінець 2021 р. (90649 тис. грн.), з них є повністю амортизованими на суму 10123 тис. грн.. Крім того, обсяг основних засобів, які взяті в оренду – 39063 тис. грн..

Аналіз руху основних засобів ТОВ «Роберт Бош Лтд»
за 2021 р., тис. грн..

Група основних засобів	Залишок на початок 2021 р.		Надійшло за 2021 р.	Вибуло за рік		Залишок на кінець 2021 р.	
	Первісна (переоцінена) вартість	Знос		Первісна (переоцінена) вартість	Знос	Первісна (переоцінена) вартість	Знос
Будинки, споруди та передавальні пристрої	505	186	-	98	94	407	132
Машини та обладнання	12203	7761	2838	5903	5744	9138	3639
Транспортні засоби	31465	19005	6403	4053	3933	33815	19934
Інструменти, прилади, інвентар (меблі)	31413	17678	262	12366	11964	19309	8498
Малоцінні необоротні матеріальні активи	4871	4871	944	772	772	5043	5043
Інші необоротні матеріальні активи	22874	5790	316	253	243	22937	7408
Разом	103331	55291	10763	22445	22750	90649	44654

Далі розглянемо динаміку абсолютних та відносних показників структури основних засобів за аналізований період (табл.. 2.15). За такими групами основних засобів спостерігається зменшення первісної вартості у 2021 році порівняно із 2020 роком. Так, група «Будинки, споруди та передавальні пристрої» на 98 тис. грн. або 19,41 %; група «Машини та обладнання» на 3065 тис. грн.. або 25,12 %; група «Інструменти, прилади, інвентар (меблі)» на 12104 тис. грн. або 38,53 % (найбільший показник зниження). Натомість за групою «Транспортні засоби» спостерігається найбільший ріст первісної вартості на 2350 тис. грн.. або 7,47 %. Незначні прирости характерні для таких груп як «Малоцінні необоротні матеріальні активи» (3,53 %) та «Інші необоротні матеріальні активи» (0,28 %).

Аналіз структури основних засобів ТОВ «Роберт Бош Лтд»
за 2020-2021 рр., тис. грн..

Група основних засобів	2020 р.	2021 р.	Зміни в абсолютних величинах 2021 р. порівняно з 2020 р.	Темпи зростання (зниження) 2021 р. у % до 2020 р.
Будинки, споруди та передавальні пристрої	505	407	-98	-19,41
Машини та обладнання	12203	9138	-3065	-25,12
Транспортні засоби	31465	33815	2350	7,47
Інструменти, прилади, інвентар (меблі)	31413	19309	-12104	-38,53
Малоцінні необоротні матеріальні активи	4871	5043	172	3,53
Інші необоротні матеріальні активи	22874	22937	63	0,28
Разом	103331	90649	-12682	-12,27

Крім цього, був проведений аналіз динаміки суми накопиченої амортизації (зносу) основних засобів товариства (рис. 2.8). За аналізований період спостерігаємо спад даного показника. Відповідно, у 2019 р. амортизація становила 59562 тис. грн., у 2020 р. – 48040 тис. грн., а у 2021 р. – 45995 тис. грн.

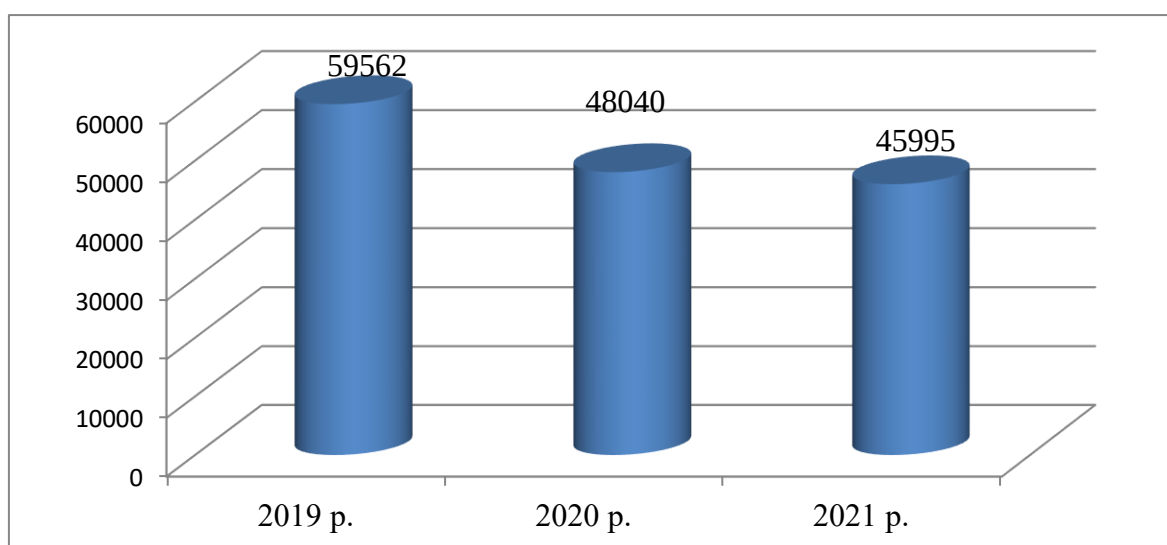

Рис. 2.8. Динаміка суми накопиченої амортизації (зносу) основних засобів ТОВ «Роберт Бош Лтд» за 2019-2021 рр., тис. грн..

Таким чином, на підставі проведеного вище аналізу можемо здійснити загальну оцінку стану та ефективності основних засобів ТОВ «Роберт Бош Лтд» за 2019-2021 рр. (табл.. 2.16).

Таблиця 2.16

Аналіз стану та ефективності основних засобів ТОВ «Роберт Бош Лтд»
за 2019-2021 рр.

№ п/п	Показник	2019 р.	2020 р.	2021 р.	Абсолютне відхилення (+, -)	
					2021/2019	2021/2020
1	Наявність ОЗ на початок року, тис. грн.	99600	103950	103331	3731	-619
2	Надійшло за рік, тис. грн.	12875	3569	10763	-2112	7194
3	Вибуло за рік, тис. грн.	8525	4188	23445	14920	19257
4	Наявність ОЗ на кінець року	103950	103331	90649	-13301	-12682
5	Фондомісткість	0,08	0,07	0,05	-0,03	-0,02
6	Коефіцієнт реальної вартості ОЗ у майні підприємства	0,79	0,72	0,70	-0,09	-0,02
7	Коефіцієнт зносу ОЗ	0,43	0,54	0,49	0,06	-0,05
8	Коефіцієнт придатності ОЗ	0,57	0,46	0,51	-0,06	0,05
9	Коефіцієнт оновлення ОЗ	0,12	0,03	0,12	0,00	0,09
10	Коефіцієнт вибуття ОЗ	0,08	0,04	0,26	0,18	0,22
11	Коефіцієнт приросту ОЗ	0,04	-0,01	-0,14	-0,18	-0,13
12	Фондовіддача	12,12	15,25	21,95	9,83	6,70
13	Рентабельність ОЗ	117,50	143,05	177,23	59,73	34,18
14	Коефіцієнт амортизаційної віддачі	29,72	45,15	54,84	25,12	9,69

Отже, показник фондомісткості показує вартість основних засобів, що припадає на одиницю продукції. За аналізований період такий показник має спад: так, у 2021 р. порівняно із 2019 р. на 0,03, а з 2020 р. – на 0,02. Дана тенденція є позитивним фактом та свідчить про ефективне використання основних фондів компанією. При цьому, коефіцієнт реальної вартості основних засобів за 2019-2021 рр. зменшується (у 2019 р. – 0,79, у 2020 р. – 0,72, у 2021 р. – 0,70). Це пов'язано із скороченням первісної вартості даних активів на балансі підприємства. Коефіцієнт зносу основних засобів (у 2019 р. – 0,43, у 2020 р. – 0,54, у 2021 р. – 0,49) свідчить про достатній рівень стану та можливість подальшого активного використання у господарській діяльності. Даний факт підтверджують і розрахунки коефіцієнту придатності основних засобів, а саме:

у 2019 р. – 0,57, у 2002 р. – 0,46, у 2021 р. – 0,51). Більш ніж половина основних фондів є абсолютно придатною та готовою для експлуатації на підприємстві. При цьому, частка нових основних засобів є досить незначною, що підтверджують отримані дані розрахунку коефіцієнту оновлення основних засобів (у 2019 р. – 0,12, у 2002 р. – 0,03, у 2021 р. – 0,12). За 2019-2020 рр. коефіцієнт вибуття основних засобів має незначні показники (0,08 та 0,04 відповідно). Проте у 2021 р. вибуло основних фондів порівняно більше (на 0,18 одиниць із 2019 р., на 0,22 одиниці із 2020р.). В цей час, приріст основних засобів має незначні коливання, та, в цілому, знаходиться на низькому рівні, що свідчить про незначні обсяги введених в експлуатацію нових об'єктів.

В цілому, можна стверджувати, що основні засоби ТОВ «Роберт Бош Лтд» використовуються ефективно, машини та обладнання не є морально та фізично застарілими. Про це свідчить і ріст показника рентабельності основних засобів. Так, у 2021 році він становив 177,23, що на 59,73 одиниці більше, ніж у 2019 р. та на 34,18 одиниць вище за результат 2020 р. Крім того, показник амортизаційної віддачі свідчить про ріст інтенсивності використання основних засобів на досліджуваному підприємстві (у 2021 р. рівень показника зріс до 54,84 порівняно із іншими аналізованими періодами).

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ АУДИТУ І АНАЛІЗУ НАЯВНОСТІ ТА РУХУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТОВ «РОБЕРТ БОШ ЛТД»

Розрахунок амортизації основних засобів дає змогу підприємствам порівняти частину їх вартості з доходом, який вони генерують. Якщо компанія не враховує амортизацію своїх активів рік за роком, загальна вартість основних засобів з часом буде неточною, що призведе до оманливого звіту про прибутковість бізнесу. Проведення частих аудитів основних засобів надасть можливість компанії приймати важливі рішення на основі останніх і найточніших даних. Правильний облік амортизації основних засобів стає надзвичайно важливим при складанні балансів та податкової звітності [10;29].

Досліджуючи питання внутрішнього контролю за відображенням наявності та руху основних засобів на підприємстві, не було виявлено кола питань, які стосувалися коректності та вірності нарахування амортизації основних засобів. Тому пропонуємо наступний варіант тестування поточної ситуації обліку даних об'єктів на ТОВ «Роберт Бош Лтд». При цьому, на нашу думку, варто звернути особливу увагу на саме внутрішньому контролі амортизації основних засобів. Оскільки як раз амортизаційні відрахування визначають обсяг витрат компанії за звітний період.

Отож, пропонуємо наступний тест внутрішнього контролю амортизації основних засобів (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Запропонований тест внутрішнього контролю амортизації основних засобів на ТОВ «Роберт Бош Лтд»

№ п/п	Зміст питання	Варіант відповіді			Примітки
		Так	Ні	Інформація відсутня	
1	2	3	4	5	6
1	Облік на в компанії організований: - автоматизовано; - ручним способом; - комбіновано				

Продовження табл. 3.1

1	2	3	4	5	6
2	Чи правильно формуються амортизаційні групи?				
3	Чи вірно застосовуються методи нарахування амортизації?				
4	Чи коректно відображаються амортизаційні нарахування на рахунках обліку?				
5	Чи є в наявності відповідні форми первинних документів модернізації або капітального ремонту основних засобів?				
6	Чи проводиться інвентаризація основних засобів у встановлені строки?				
7	Чи здійснюється переоцінка основних засобів?				

Крім того, пропонуємо досліджуваному підприємству переглянути та доповнити план проведення аудиту основних засобів.

Так, на нашу думку, окрім трьох основних етапів (підготовчого, основного та заключного), варто включити четвертий (перед заключний), метою якого є саме проведення аудиту амортизаційних витрат компанії на підставі загальної перевірки стану основних засобів підприємства.

Таким чином, план проведення аудиту основних засобів ТОВ «Роберт Бош Лтд» можемо представити наступним чином (табл. 3.2):

Таблиця 3.2

Удосконалений план проведення аудиту основних засобів на ТОВ
«Роберт Бош Лтд»

№ п/п	Етапи	Мета	Список процедур	Термін аудиту	ПІБ аудитора/ відповідальної особи
1	2	3	4	5	6
1	Підготовчий	Загальне ознайомлення із діяльністю компанії, оцінка стану організації бухгалтерського обліку підприємства, встановлення ризиків аудиту	Листування, підписання договору про надання аудиторських послуг, опитування, тестування		

Продовження табл. 3.2

1	2	3	4	5	6
2	Основний	Встановлення відповідності визнання та класифікації основних засобів до вимог чинного законодавства, достовірність первинних документів руху основних засобів тощо	Дослідження структури основних засобів та належним чином оформлених нормативних документів		
3	Перед заключний	Визначення правильності нарахування та розподілу амортизаційних відрахувань на рахунках бухгалтерського обліку	Перевірка актів введення в експлуатацію, модернізації (капітального ремонту)		
4	Заключний	Формування аудиторського звіту	Процедури з групування та обґрунтування отриманих даних		

Під час аналізу стану аудиту основних засобів досліджуваної компанії було встановлено, що аудитори користуються значною кількістю робочих документів. Відповідно до цього, вважаємо за доцільне запровадження в роботу аудитора основних робочих документів, макети яких представлені нижче (табл. 3.3 – 3.8). Дані документи значно зекономлять час проведення аудиторських процедур та спростять етапи аудиту основних засобів з метою швидкої діагностики стану наявності, руху та амортизації основних засобів на ТОВ «Роберт Бош Лтд» перед складанням та подачі щоквартальної фінансової звітності.

Таблиця 3.3

Робочий документ аудитора з перевірки фактичної наявності основних засобів на ТОВ «Роберт Бош Лтд»

№ п/п	Відділ	Найменування об'єкту ОЗ	Інв. №	за даними підприємства		за даними аудиту		Відхилення
				кількість	вартість	кількість	вартість	
1	2	3	4	5	6	7	8	9

Таблиця 3.4

Робочий документ аудитора з перевірки правильності встановлення
строку корисного використання основних засобів на ТОВ «Роберт Бош Лтд»

Дата акта приймання	Інв. №	№ акта	Найменування об'єкту ОЗ	Первісна вартість, грн.	Строк корисного використання, років		Відхилення
					за даними підприємства	за даними аудитора	
1	2	3	4	5	6	7	8

Знову акцентуємо увагу на потребі користуватися робочими документами під час перевірки коректного нарахування та відображення амортизації основних засобів на досліджуваному підприємстві (табл. 3.5-3.7).

Таблиця 3.5

Робочий документ аудитора з перевірки правильності початку
нарахування амортизації основних засобів на ТОВ «Роберт Бош Лтд»

Дата введення в експлуатацію	Інв. №	№ акта приймання	Найменування об'єкту ОЗ	Первісна вартість, грн.	Місяць початку нарахування амортизації		Відхилення
					за даними підприємства	за даними аудиту	
1	2	3	4	5	6	7	8

Таблиця 3.6

Робочий документ аудитора з перевірки правильності визначення та
повноти відображення в обліку амортизаційної вартості основних засобів на
ТОВ «Роберт Бош Лтд»

Дата акта приймання	Інв. №	№ акта	Найменування об'єкту ОЗ	Вартість, що амортизується, грн						Відхилення
				За даними підприємства			За даними аудиту			
				Вартість ОЗ	Вартість доставки	Вартість установки	Вартість ОЗ	Вартість доставки	Вартість установки	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

Таблиця 3.7

**Робочий документ аудитора з перевірки правильності кореспонденції
рахунків з обліку амортизації основних засобів на ТОВ «Роберт Бош Лтд»**

Зміст операції	Інв. №	За даними підприємства			За даними аудитора			Відхилення та виправлення		
		Дт	Кт	Сума, грн	Дт	Кт	Сума, грн	Дт	Кт	Сума, грн
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

Заключним робочим документом є перевірка правильності складання Балансу в частині основних засобів компанії (3.8).

Таблиця 3.8

**Робочий документ аудитора з перевірки правильності складання Балансу
на ТОВ «Роберт Бош Лтд»**

Показник	За даними підприємства, грн	За даними аудитора, грн	Відхилення та виправлення	Примітки
1	2	3	4	5
Основні засоби				
Первісна вартість				
Знос				

Проведені дослідження в області аналізу наявності та руху основних засобів на ТОВ «Роберт Бош Лтд» свідчить про достатній рівень ведення та документального оформлення даного процесу. Проте, можемо зазначити, що аналізований аспект також потребує окремого доопрацювання та вдосконалення. Зокрема, вважаємо за доцільне впровадження в роботу відділу бухгалтерії або відповідальній особі з обліку основних засобів наступної робочої таблиці щодо фіксування матеріально-відповідальних осіб за стан та рух основних засобів в компанії (табл. 3.9).

Таблиця 3.9

**Список матеріально-відповідальних осіб за стан та рух основних засобів
на ТОВ «Роберт Бош Лтд»**

Найменування структурного підрозділу	Прізвище, ім'я та по батькові	Вид цінностей	Дата проведення інвентаризації
1	2	3	4

Застосування запропонованої таблиці дозволить володіти систематизованою та оперативною інформацією з переліком відповідальних осіб підприємства в розрізі структурних підрозділів та об'єктів основних засобів. Це досить зручно, зважаючи на великий обсяг активів компанії.

Крім того, під час аналізу руху основних засобів рекомендуємо звертати увагу на звірку їх залишків по рахунках в бухгалтерському обліку підприємства. Для цього було розроблено спеціальний робочий документ (табл. 3.10).

Таблиця 3.10

Звірка залишків основних засобів на ТОВ «Роберт Бош Лтд»

Рахунок у головній книзі	Залишок по головній книзі	Залишок по журналу	Відхилення	Причини
1	2	3	4	5

Досліджуваному підприємству пропонуємо використовувати програму Excel Microsoft для формування запропонованих форм звітів з метою автоматизації відображення необхідної інформації.

Додатково варто зупинитися більш детально на ключових рекомендаціях щодо звірки стану та руху основних засобів [30; 31; 47; 51; 54].

1) Залишки за попередній рік.

- по-перше, з балансу переносяться кінцеві залишки минулорічного балансу основних засобів;

- застосовувані норми амортизації та терміни корисного використання активу, використаного в підготовці звірки, повинні бути під рукою відповідального бухгалтера для отримання готових довідок.

2) Придбання та вибуття поточного року.

- можна перевірити шляхом складання реєстру основних засобів, де зазначається дата розміщення та дата зняття об'єкта з експлуатації;

- перелік придбання та вибуття можна перевірити за рахунками-фактурами, видатковими накладними, актами переміщення та списання (ліквідації).

- допоміжні витрати, такі як витрати на транспортування та доставку, установку та налаштування, необхідно з'ясувати та перевірити, капіталізовані вони чи ні.

- якщо активи знаходяться на стадії будівництва, необхідно перевірити капіталізацію відсотків.

3) Термін корисного використання, знецінення та амортизація:

- строки корисного використання активів можуть бути переглянуті, якщо зростає або спадає продуктивність активу. При цьому рекомендовано звернутися до незалежних оцінювачів.

- якщо спостерігається постійне зниження вартості активів, необхідно створити резерв на знецінення. Це має бути узгоджено з інструкціями, підготовленими організацією, і стандартами бухгалтерського обліку, що застосовуються до них.

- норми амортизації застосовуються згідно з нормативними документами, а при їх відсутності - згідно з інструкціями підприємства. Норми амортизації для придбання та вибуття поточного року необхідно ретельно перевірити та узгодити.

4) Фізична перевірка активів і актів введення в експлуатацію:

- системи внутрішнього контролю передбачають обов'язкову фізичну перевірку активів. Це робиться для перевірки їхнього стану та ревізії умов зберігання або експлуатації.

- необхідно перевірити акти введення в експлуатацію на предмет коректних даних щодо терміну експлуатації, технічних характеристик та матеріально-відповідальних осіб.

5) Кінцеві баланси:

- після всіх перевірок рахунків і залишків на них отримуємо кінцеві дані, які повинні бути узгоджені з кінцевим балансом підприємства згідно з бухгалтерським обліком.

Отже, можемо зробити висновки, що при дослідженні питання внутрішнього контролю за відображенням наявності та руху основних засобів

на підприємстві, не було виявлено кола питань, які стосувалися коректності та вірності нарахування амортизації основних засобів. Тому було запропоновано макет тестування поточної ситуації обліку даних об'єктів на ТОВ «Роберт Бош Лтд» з акцентом на внутрішньому контролі амортизації основних засобів. Окрім трьох основних етапів (підготовчого, основного та заключного) проведення аудиту основних засобів на досліджуваному підприємстві, рекомендовано включити четвертий (перед заключний), метою якого є саме проведення аудиту амортизаційних витрат компанії на підставі загальної перевірки стану основних засобів підприємства.

Під час аналізу стану аудиту основних засобів досліджуваної компанії було встановлено, що аудитори користуються значною кількістю робочих документів. Відповідно до цього, вважаємо за доцільне запровадження в роботу аудитора основних робочих документів, макети яких представлені в даній роботі. Такі документи значно зекономлять час проведення аудиторських процедур та спростять етапи аудиту основних засобів з метою швидкої діагностики стану наявності, руху та амортизації основних засобів на ТОВ «Роберт Бош Лтд» перед складанням та подачі щоквартальної фінансової звітності.

Крім того, вважаємо за доцільне впровадження в роботу відділу бухгалтерії або відповідальній особі з обліку основних засобів робочої таблиці щодо фіксування матеріально-відповідальних осіб за стан та рух основних засобів в компанії з метою володіння систематизованою та оперативною інформацією. Під час аналізу руху основних засобів надано рекомендації, на які аспекти варто звертати увагу при звірці їх залишків по рахунках в бухгалтерському обліку підприємства.

ВИСНОВКИ

Отже, в ході проведеного дослідження даної дипломної роботи були виконані поставленні завдання та на основі них зроблені наступні висновки:

1. Розкрито економічну сутність основних засобів, особливості аудиту та аналізу їх наявності та руху, а саме: що основні засоби мають вирішальне значення для будь-якої компанії. Основні засоби, також відомі як довгострокові активи - це термін, який використовується в обліку активів і майна, яке нелегко конвертувати в готівку. Основні засоби відрізняються від поточних активів, таких як готівка або банківські рахунки, оскільки останні є ліквідними активами. У більшості випадків до основних відносять лише матеріальні активи. Аудит основних засобів реалізовує ряд важливим завдань, проте, вважаємо, що серед них найбільш суттєвими та важливими є: встановлення правильності документального оформлення і своєчасного відображення в обліку операцій з основними засобами, їх надходження, внутрішнє переміщення і вибуття та перевірка правильності та своєчасності нарахування, включення у витрати виробництва амортизаційних витрат. Компанії отримують вигоду від аналізу основних засобів, беручи під контроль свої основні засоби та підтримуючи їх стан для забезпечення належної роботи. Виділяють п'ять етапів аналізу основних засобів на підприємстві, який базується на оцінці структури основних засобів, виявлення факторів впливу на їх обсяг в компанії, розрахунку основних показників ефективності.

2. Надано загальну характеристику діяльності ТОВ «Роберт Бош ЛТД», що дає підстави стверджувати: досліджуване підприємство входить до складу групи Robert Bosch з 1993 року. Основною діяльністю підприємства є імпорту та продаж в Україні запасних частин для автомобілів торгової марки BOSCH та автодіагностичного обладнання, електроінструментів (головні торгові марки BOSCH, Dremel), а також термотехніки та приладів (Bosch, BUDERUS). Станом на 31.12.2021 року загальна кількість працівників становила 138 чоловік. Середньорічна чисельність персоналу підприємства за 2021 рік складає 142 особи (2020 рік – 153 особи). Досліджуване підприємство

має вертикальну структуру управління (Додаток А). На чолі компанії стоїть Генеральний директор, відповідно йому безпосередньо підпорядковуються фахівець зв'язків з громадськістю та пресою, керуючі департаменту продажу та адміністративних відділів.

Після вимушеного призупинення комерційної діяльності, з 25 квітня 2022 року ТОВ «Роберт Бош Лтд» перемістило ключовий персонал на територію Івано-Франківської області і поступово відновило реалізацію товарів зі складів, розташованих в Києві, Львові, Одесі і Дніпрі. На даний час наявні запаси компанії та жодні з її активів не були ушкоджені та не знаходяться в районах ведення активних бойових дій.

Аналіз основних економічних показників діяльності досліджуваного підприємства дає підстави стверджувати, що воно є прибутковим протягом 2019-2021 рр. (чистий прибуток у 2021 р. становив 130603 тис. грн, що на 31,07 % більше, ніж у 2019 р. та на 8,67 % у 2020 р.).

ТОВ «Роберт Бош Лтд», як одна з провідних фірм галузі, має кілька переваг, які допомагають їй досягти успіху на ринку. Серед них можемо виділити наступні: висока якість продукції, інтенсивне збільшення доходів за останні роки. При цьому, ТОВ «Роберт Бош Лтд» має певні слабкі сторони, зокрема: компанія досить широко орієнтована на процеси, і як результат, – повільне реагування на мінливість ринку, а також вкладає незначні кошти в інвестиції в дослідження та розробки.

3. Проведено оцінку стану бухгалтерського обліку основних засобів ТОВ «Роберт Бош ЛТД» та визначено: підприємство веде бухгалтерський облік основних засобів у відповідності НП(с)БО та згідно вимог Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». При цьому, основними засобами визнаються активи вартістю понад 20 000 гривень, очікуваний строк використання яких перевищує один рік. Було встановлено, що на досліджуваному підприємстві основні засоби проходять п'ять етапів свого життєвого циклу, а саме: придбання, амортизація, переоцінка, списання, продаж. Компанія в обліковій політиці визначила основні терміни експлуатації

та методи амортизації основних засобів. Зокрема досліджено, що на підприємстві застосовується прямолінійний метод нарахування амортизації, терміни корисного використання різняться залежно від груп основних засобів. Так, варто відмітити, що на ТОВ «Роберт Бош Лтд» найбільше підлягають переоцінці такі основні засоби як транспортні засоби, з періодичністю раз на рік.

4. Здійснено аналіз механізму організації аудиту наявності та руху основних засобів ТОВ «Роберт Бош ЛТД» та встановлено наступне: тестування стану внутрішньогосподарського аудиту основних засобів компанії свідчить про достатній рівень внутрішнього аудиту наявності та руху основних засобів, а саме: наказом про матеріальну відповідальність встановлено коло відповідальних осіб за використання та збереження основних засобів, у встановлені строки проводиться інвентаризація об'єктів основних засобів з оформленням відповідних документів (наказів, актів, протоколів). Натомість було виявлено, що головним бухгалтером підприємства не в повній мірі проводиться контроль правильності ведення бухгалтерського обліку основних засобів – лише перед складанням фінансової звітності (щокварталу замість наприкінці кожного місяця) та відсутні акти прийому-передачі основних засобів між матеріально-відповідальними особами.

В цілому, аудит наявності та руху основних засобів на підприємстві організовується на належному рівні з дотриманням вимог чинного законодавства. Основними джерелами інформації для аудиту основних засобів є наказ про облікову політику, матеріали інвентаризації основних засобів, картки основних засобів та документи щодо введення в експлуатацію або вибуття (ліквідацію) об'єктів тощо.

5. Проаналізовано основні засоби ТОВ «Роберт Бош ЛТД», що надає підстави свідчити наступне: показник фондомісткості показує вартість основних засобів, що припадає на одиницю продукції. За аналізований період такий показник має спад: так, у 2021 р. порівняно із 2019 р. на 0,03, а з 2020 р. – на 0,02. Дана тенденція є позитивним фактом та свідчить про ефективне

використання основних фондів компанією. При цьому, коефіцієнт реальної вартості основних засобів за 2019-2021 рр. зменшується (у 2019 р. – 0,79, у 2002 р. – 0,72, у 2021 р. – 0,70). Це пов'язано із скороченням первісної вартості даних активів на балансі підприємства. Коефіцієнт зносу основних засобів (у 2019 р. – 0,43, у 2002 р. – 0,54, у 2021 р. – 0,49) свідчить про достатній рівень стану та можливість подальшого активного використання у господарській діяльності. Даний факт підтверджують і розрахунки коефіцієнту придатності основних засобів, а саме: у 2019 р. – 0,57, у 2002 р. – 0,46, у 2021 р. – 0,51). Більш ніж половина основних фондів є абсолютно придатною та готовою для експлуатації на підприємстві. При цьому, частка нових основних засобів є досить незначною, що підтверджують отримані дані розрахунку коефіцієнту оновлення основних засобів (у 2019 р. – 0,12, у 2002 р. – 0,03, у 2021 р. – 0,12). За 2019-2020 рр. коефіцієнт вибуття основних засобів має незначні показники (0,08 та 0,04 відповідно). Проте у 2021 р. вибуло основних фондів порівняно більше (на 0,18 одиниць із 2019 р., на 0,22 одиниці із 2020р.). В цей час, приріст основних засобів має незначні коливання, та, в цілому, знаходиться на низькому рівні, що свідчить про незначні обсяги введених в експлуатацію нових об'єктів.

В цілому, можна стверджувати, що основні засоби ТОВ «Роберт Бош Лтд» використовуються ефективно, машини та обладнання не є морально та фізично застарілими. Про це свідчить і ріст показника рентабельності основних засобів. Так, у 2021 році він становив 177,23, що на 59,73 одиниці більше, ніж у 2019 р. та на 34,18 одиниць вище за результат 2020 р. Крім того, показник амортизаційної віддачі свідчить про ріст інтенсивності використання основних засобів на досліджуваному підприємстві (у 2021 р. рівень показника зріс до 54,84 порівняно із іншими аналізованими періодами).

6. Визначено шляхи удосконалення аудиту і аналізу наявності та руху основних засобів ТОВ «Роберт Бош ЛТД». Так, при дослідженні питання внутрішнього контролю за відображенням наявності та руху основних засобів на підприємстві, не було виявлено кола питань, які стосувалися коректності та

вірності нарахування амортизації основних засобів. Тому було запропоновано макет тестування поточної ситуації обліку даних об'єктів на ТОВ «Роберт Бош Лтд» з акцентом на внутрішньому контролі амортизації основних засобів. Окрім трьох основних етапів (підготовчого, основного та заключного) проведення аудиту основних засобів на досліджуваному підприємстві, рекомендовано включити четвертий (перед заключний), метою якого є саме проведення аудиту амортизаційних витрат компанії на підставі загальної перевірки стану основних засобів підприємства.

Під час аналізу стану аудиту основних засобів досліджуваної компанії було встановлено, що аудитори користуються значною кількістю робочих документів. Відповідно до цього, вважаємо за доцільне запровадження в роботу аудитора основних робочих документів, макети яких представлені в даній роботі. Такі документи значно зекономлять час проведення аудиторських процедур та спростять етапи аудиту основних засобів з метою швидкої діагностики стану наявності, руху та амортизації основних засобів на ТОВ «Роберт Бош Лтд» перед складанням та подачі щоквартальної фінансової звітності.

Крім того, вважаємо за доцільне впровадження в роботу відділу бухгалтерії або відповідальній особі з обліку основних засобів робочої таблиці щодо фіксування матеріально-відповідальних осіб за стан та рух основних засобів в компанії з метою володіння систематизованою та оперативною інформацією. Під час аналізу руху основних засобів надано рекомендації, на які аспекти варто звертати увагу при звірці їх залишків по рахунках в бухгалтерському обліку підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабаєв Ю. А. Теорія бухгалтерського обліку / Ю. А. Бабаєв. – К. : Вища школа, 2009. – 692 с.
2. Бабяк Н. Д. Амортизаційна політика підприємства на сучасному етапі реформування економіки України. *Теорія і практика перебудови економіки*. 2011. С. 61-64.
3. Бразілій Н. М. Організація та методика аудиту основних засобів та шляхи його вдосконалення. *Збірник наукових праць Чернівецького державного технічного Університету. Серія: Економічні науки*. 2013. № 24. С. 104 - 109.
4. Бурова Т. Експрес-аудит необоротних активів підприємства. *Науковий Вісник МНУ ім. В. О. Сухомлинського. Економічні науки*. 2016. № 1 (6). С. 33-38.
5. Бутинець Ф.Ф. Аудит: стан і тенденції розвитку в Україні та світі / Ф.Ф. Бутинець. – Житомир: ЖДТУ, 2004. – 564с.
6. Бутинець Ф.Ф. Організація бухгалтерського обліку: підручник / Ф.Ф. Бутинець. – Житомир, ПП «Рута», 2005. – 467 с.
7. Виноградова М. О. Аудит [текст] : навч. посіб. / М. О. Виноградова, Л. І. Жидеєва – К. : «Центр учбової літератури», 2014. – 654 с.
8. Вишневецька В. Обладнання повністю амортизовано : що з ним робити. *Все про бухгалтерський облік*. 2016. №105. С.32-36.
9. Вовк А. А. Основні засоби : проблеми характеристики наявності, руху, класифікації і оцінки ефективності використання. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2015. №50. С.217-221.
10. Волоська Н. Р. Аналіз стану та шляхи покращення використання основних засобів підприємства. НТК ВНТУ. 2016.
11. Гавриловський О.С. Поняття «необоротні активи» в обліковій політиці. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. №19. С.498- 504.
12. Гайдаєнко О. М. Факторний аналіз ефективності використання основних засобів на прикладі ПАТ«Одескабель». *Облік, економіка,*

менеджмент : наукові нотатки : міжнародний збірник наукових праць. Луцьк : РВВ Луцького НТУ. 2016. Вин. 1(9) 4.1. С.114-119.

13. Гордієнко Н. І., Харламова О. В., Мізік Ю. І., Конопліна О. О. Аудит : методика і організація : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 319с.

14. Голяш І. Д., Романів С. Р. Використання методу гіпотетичних припущень у судово-економічній експертизі. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Прогнозування та моделювання соціально-економічних процесів сьогодення» [м.Київ, 13-14 січня 2017р.]. : ТО «Київський економічний науковий центр», 2017. С.87-90.

15. Гуля В.С. Особливості здійснення внутрішнього контролю використання основних засобів на підприємстві. *Вісник студентського наукового товариства «Ватра»*.2015. Випуск 22 С. 91-102.

16. Гуцаленко Л. В., Гловюк А.С. Організація обліку та аудиту основних засобів. *Економіка і суспільство*. 2017. №8. С.741-747

17. Деревянко С. І., Кузик Н. П., Олійник С. О. Аудит : навч. посіб. К. : «Центр учбової літератури», 2016. 380с.

18. Державна служба статистики України: Статистичні дані. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/oper_new.html (дата звернення 14.10.2022 р.).

19. Жидан Т.А., Лозова Н.В. Економічна сутність основних засобів підприємства : обліковий аспект. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. №8. С.1112-1116.

20. Загородній А.Г. Фінансово-економічний словник / А.Г. Загородній., Г.Л. Вознюк. – К.: Знання, 2011. 1072 с.

21. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999р. №996-XIV (зі наступними змінами і доповненнями). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення 10.10.2022 р.).

22. Зінченко О.В. Економічна сутність основних засобів у нормативно-правовому забезпеченні : обліковий аспект. *Міжнародний журнал*. 2015. №8. С. 155-157

23. Карелов С.П. Законодавчо-нормативне забезпечення обліку та звітності основних засобів та методи їх оцінка за його умов. *Європейські перспективи*. 2014. № 5. С. 160-166.

24. Клименко С.О. Використання внутрішнього аудиту в обліковій політиці щодо основних засобів підприємств. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка*. 2015. Вип. 162. С. 168-174.

25. Клюха Н. В. Особливості бухгалтерського обліку основних засобів : вітчизняна та міжнародна практика. *Студентський вісник національного університету водного господарства та природокористування*. 2015. №2. С.145- 149.

26. Конституція України: станом на 1 вересня. 2016 р.: відповідає офіц. тексту. Харків: Право, 2016. 82 с.

27. Крупка Я. Д., Задорожний З.В., Романів Р.В. та ін. Бухгалтерський облік: підручник. Т. : ТНЕУ, 2018. 460с

28. Кудлаєва Н. В. Проблеми обліку основних засобів. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки*. 2015. Вип.2. С. 179-188.

29. Макаренко А.П.,Курсон О.О. Удосконалення аудиту основних засобів на підприємстві. *Ефективна економіка*. 2019. №12.

30. Макаренко А.П.,Шама М.В. Аудит основних засобів на підприємстві та напрями його вдосконалення. *Агросвіт*. 2020. №2. С.30-37.

31. Матвійчук Л. Аудит основних засобів в аграрному секторі: специфіка, завдання та перспективи. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2020. Випуск 1. С. 38-48.

32. Методичні рекомендації щодо обліку основних засобів: Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 11.12.2006 р. №1176 URL: www.rada.gov.ua (дата звернення 10.10.2022 р.).

33. Міжнародний стандарт аудиту 520 «Аудиторські процедури» URL: <http://docs.cntd.ru/document/420382222> (дата звернення 10.10.2022 р.).

34. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби» URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_014 (дата звернення 12.10.2022 р.).
35. Міжнародні стандарти аудиту / Міжнародний інститут аудиту URL: <http://www.mia.kiev.ua/ua/isa.html> (дата звернення 10.10.2022 р.).
36. Мулик Т.О., Материнська О.А., Пльонсак О.Л. Аналіз господарської діяльності: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 288 с.
37. Лишиленко О. В. Бухгалтерський облік : підручник. К.: Центр навчальної літератури, 2017. 670с.
38. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Затверджено наказом Міністерства фінансів України 07.02.13 р. № 73. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 28.02.13 р. за N 336/22868 URL: <http://pro-u4ot.info/?section=browse&CatID=92&ArtID=13612> (дата звернення 10.10.2022 р.).
39. Обнявко О. В. Проблеми класифікації основних засобів. Перспективи розвитку обліку, контролю та аналізу у контексті євроінтеграції : Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції. Херсон, 2016. - 452с.
40. Панасюк В. М. Ефективність розвитку соціальної інфраструктури регіону з орієнтацією на її пріоритетність. *Бізнес Інформ*. 2017. №12. С.144-147.
41. Пашкевич М. С., Шишкова Н. Л. Контроль незалежний, внутрішній, державний : навч. посіб. : у 2 ч. Ч. 1. Незалежний аудиторський та внутрішньогосподарський контроль. Дніпро : НГУ, 2017. 182с.
42. Петрик О. А. Аудит оцінки вартості основних засобів / О. А. Петрик, І. О. Мариніч. *Економіка. Фінанси. Право*. 2015. № 4. С. 66-72.
43. Подмешальська Ю. В., Троян О. В. Теоретико-практичні аспекти проведення аудиту основних засобів. *Інвестиції : практика та досвід*. 2019. №2. С.64-70.

44. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення 11.10.2022 р.).

45. Подмешальська Ю. В., Феофанов Л. К., Качан К. А. Удосконалення аудиту основних засобів. *Агросвіт*. 2020. № 3. С. 118–129.

46. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби». Затверджено наказом Міністерства фінансів України 27.04.2000 р. № 92. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 18.05.2000 р. за №288/4509 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00> (дата звернення 10.10.2022 р.).

47. Потриваєва Н.В. Нормативно-правові особливості та проблемні аспекти обліку основних засобів. *Вісник аграрної науки Причорномор'я*. 2015. Вип. 1. С. 49-57.

48. Про аудиторську діяльність. Закон України від 22.04.1993 № 3126-XII (зі змінами та доповненнями). URL: <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення 15.10.2022 р.). не діючий

49. Пшенична А. Ж. Аудит : навч. посіб. - К. : ЦУЛ, 2018.-320с.

50. Романів С. Р., Михайлишин Н.П. Теоретичні засади функціонування комп'ютерного аудиту в Україні. *Глобальні та національні проблеми економіки*. М. : Миколаївський національний університет ім. В.О.Сухомлинського. 2016. №10. С.971-979.

51. Рябчук О.Г., Корнійчук О.О. Проблеми та напрями вдосконалення аудиту операцій з основними засобами суб'єкта господарювання. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. №2. С.392-397.

52. Томчук В.В., Лесік Є.С. Сучасні аспекти аудиту основних засобів. *Економіка і організація управління*. 2018. №4. С.100-110.

53. Сирцева С. В., Чебан Ю. Ю. Методичні підходи щодо проведення аудиту основних засобів у сільськогосподарських підприємствах. *Modern Economics*. 2017. № 5. С. 111-121. URL: <https://modecon.mnau.edu.ua/issue/5-2017/UKR/syrtseva.pdf> (дата звернення 10.10.2022 р.).

54. Стригуль Л. С. Шляхи удосконалення організації обліку і аудиту основних засобів на підприємстві. *Вісник Нац. техн. ун-ту «ХПІ»: зб. наук. пр.*

Темат. вип.: Технічний прогрес і ефективність виробництва. Харків: НТУ «ХПІ». 2014. № 32 (1075). С. 47-50.

55. Хорунжак Н.М. Понятійна сутність необоротних активів і проблеми її ідентифікації. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. №19. С.554-560.

56. Хорунжак Н., Кощинець М., Кондрюк Л. Інституційні засади якості аудиту й аудиторської діяльності в Україні. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2018. №3-4. С. 67-76. URL: <https://doi.org/10.35774/ibo2018.03.067> (дата звернення 10.10.2022 р.).

57. Хричікова М.О. Особливості аудиту основних засобів на підприємстві. *Управління розвитком*. 2014. № 12 (175)–С. 89-91.

58. Шестерняк М. М. Аудиторська діяльність в Україні: особливості європейської інтеграції. Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні: матеріали V міжнар. наук.-практ. конф., (м. Тернопіль, 31 травня - 1 червня 2018 р.). Тернопіль: ТНЕУ, 2018. С. 204-206.

59. Якименко В. О. Як облікувати вартість придбаних основних засобів. *Все про бухгалтерський облік*. 2014. № 47. С. 26-27.

60. Яковишина Н. А. Теоретичні основи обліку основних засобів. *Молодий вчений*. 2018. № 5. С. 779-782.

61. Удовиченко Я.А., Єршова Н.Ю. Актуальні проблеми аналізу основних засобів. *Приазовський економічний вісник*. 2017. №5. С.328-334.